Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

MỖI SỐ : 0$02

HANOI

	Một năm.	Các làng và	Các công-sở	Sáu tháng.	Ba tháng.	Một tháng.
Người Annam đặt mua	6$00	»	»	3.00	1.50	0.50
Chú nhà Giây thép	6$90	8.00	8.00	3.50	1.75	0.60
Nhà-máy Trung-kỳ và Nam-kỳ	6$00	8.00	8.00	3.20	1.60	0.55
Nhà-máy Tây-bán Hanoi-Haiphong	6$30	9.00	9.00	3.30	1.65	0.55
Ngoại-quốc	9$00	»	»	4.50	2.25	0.75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LOẠN

Adresse télégraphique : TRUNG-BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

DEPOT LEGAL INDOCHINE N° 176

ANNONCES
Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 m 065 de large
Une seule insertion . . . . 0$ 30 le cm.
Par contrat annuel . . . . .
Par centimètre et par colonne pour chaque insertion. . . . . 0$ 18 le cm.
Réclame dans la 1re page . . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales . . 1$ 50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Yêu con sao cho phải đường

Con đau cửa xót, ai là người chẳng yêu con ; mớ-hôi nước mắt, mỗi trí nhọc mình, mới làm ra được kim-tiền, nhưng ví với công mang nặng đẻ đau, chia xương rẽ thịt, thì con lại đáng yêu hơn là kim-tiền. Có người dựng công toan nghiệp, để lại cho con, có người mình già tuổi yếu, trông cậy ở con, có người cầu đảo khắn vái, để mong có con ; xem thế thì đủ biết lòng cha mẹ yêu con là thế nào. Vì thế cho nên sinh con là tất nuôi con dạy con, rèn cho con thành tài, uốn cho con toàn đức, để nối dõi nghiệp nhà, gánh vác nghĩa-vụ, trước là quang - hiển được tiên tổ, sau là lưu trạch mãi muôn đời. Quí-hóa thay cái lòng yêu con của mẹ cha. Trân-trọng thay cái thân gánh vác của con cái. Cha mẹ đã đem lòng trông mong con cái, thì con cái tất phải mong báo đền lại mẹ cha. Thế nhưng cứ trong xã-hội ta mà xem, thì những người con cái phụ bụng mẹ cha không phải là một số ít ; phá hoại cơ-nghiệp cũng có, điếm nhục tổ-tiên cũng có, mất hết danh-dự, mất hết nhân-cách cũng có. Ấy những cha mẹ người ấy có phải là không biết yêu con, không biết nuôi con dạy con đâu ? chẳng qua là yêu con mà không phải đường, yêu con dạy con mà không phải đạo đó mà thôi. Quản-từ yêu người lấy đức mà tiểu-nhân yêu người lấy cô-tức cầu-thả, nghĩa là không biết đường yêu con. Không biết đường yêu con thì sự yêu ấy sẽ không được bền lâu, mà sẽ có sự hại vậy.

Xét trong sự yêu con của người mình, thường có hai điều tệ : là dạy con mà quá nghiêm khắc,nuôi con mà quá nuông chiều. Quá nghiêm-khắc quá nuông chiều đều không phải là sự dạy con nuôi con chính đáng. Bắt cứ nhà giàu-sang hay nhà nghèo khó, hai cái ấy đều có hại cả, nhưng sự nghiêm-khắc thì phần nhiều hại ở nhà nghèo khó, mà sự nuông-chiều thì hay hại ở nhà giàu-sang; không phải cái hại nghiêm-khắc ở nhà giàu sang thì bé, mà cái hại nuông-chiều ở nhà nghèo khó thì nhỏ đâu ; là nhà nghèo khó thì thường hay nghiêm khắc mà nhà giàu sang thì thường hay nuông-chiều vậy, mà ở nhà nào thì hai điều ấy đều làm cho nên hại ; đây hãy lược kể những điều hại ấy ra sau này :

1· *Cái tệ nuông-chiều ở nhà giàu sang.* — Có của thì tiếc gì con, nuông chiều con là tự bụng nghĩ như thế. Thế nên con nhà giàu sang thường ta thấy cho ăn cho mặc quá xa-xỉ, chiều lòng theo ý rất nông-nịu ; quả bánh nườm mềm, hòn gián khóc lóc, quát thét mắng chửi kể hầu hạ luôn tiếng ; chơi cái gì cũng cả thêm chóng chán, nghịch cái gì cũng nay đổi mai thay, nếu đã lớn biết cắp sách vào trường thì bỏ phí giấy bút ; tiêu phí tiền tài ; những cái hư đại quanh đường, đều hấp thụ lấy, cha mẹ chỉ sợ trái ý con, nên những sự lầm lỗi thường giấu diếm quanh, mà xui con dỗi-trém qua lượt, vì thế cho nên những đức tính cần kiệm khiêm tốn, thành thực đều mất hết, mà không có chút nào, trách chi sau chẳng ra người hư đại ; mà đến như những nhà hiếm hoi, cầu đảo sinh ra, thì những các cậu các cô con tiên con phật lại càng hư hỏng lắm, cho nên câu : « Đún dồn như con một » và câu : « Cá mười thì tốt có một thì xấu » Jã thành ra công lệ của nhà hiếm hoi.

2· *Cái tệ nghiêm khắc ở nhà giàu sang.* — Yêu cho vọt, ghét cho chơi, vì câu ấy mà nhà giàu sang, cũng có tệ nghiêm khắc, nghiêm-khắc là vì tấm lòng muốn con chóng nên, thành ra trông thấy mặt là mắng đánh, chơi một giây là quở phạt. Vì thế cho nên mình mẩy yếu ớt, thần trí đê mê, đến nỗi mất cả đường cải quá tự tâu mà không mấy khi dám dan mặt cha mẹ.

Và cũng vì thế cho nên sinh ra tính trộm cắp tiền bạc, thành ra phóng-đãng lưu-liên, những dứa ninh nọt lại tán dương thêm vào, thế là đủ hỏng. Hoặc khi trốn tránh lần lút, không dám về, chỉ thấy trong nhà hoặc hễ cơ là về phá hại, một vài lần quen tính, rồi cứ thế hoài, mà không sao vớt lại được. Xét cái tệ ấy là không khéo dạy dỗ, điều con phải không biết dỗ cho vui lòng, mà chỉ nhất thiết lấy sự đánh-mắng làm kim-khoa ngọc luật phép dạy con thì cũng quá thiên vậy.

3· *Cái tệ nghiêm-khắc ở nhà nghèo hèn.* — Con nhà giàu sang thì còn có cơ nghiệp di truyền mà khỏi-gia, có bột dễ gột nên hồ đã đành như thế ; đến như con nhà nghèo hèn thì thân lập lấy thân. nên cha mẹ thường khắc khắt lắm, ăn không cho no, mặc không cho ấm, thể dục lại không có ; làm nghề nghiệp thì phải mải đầu cắm cổ đi học hành thì phải lao thân tiêu-tứ, độc thúc roi vọt không mấy khi không. Thế nên trong bụng con trẻ bao giờ cũng khổ sở, thân thể lúc nào cũng yếu-o, lại hoặc sinh ra tính dạn đòn, thì nghiêm khắc cũng không bổ-ích ; và chăng thân thể có khỏe mạnh, tâm thần có vui vẻ, thì mới là cái năng-lực để làm việc đời, chớ nếu cứ nghiêm khắc hoài, thì thần trí tất có cái ác-cảm với đời người, mà không còn cái gì là thú sống, hoặc cũng nhân thế mà ngày dại kém khôn, trí, đức, thể dục đều hỏng hết. Thế mà cái tệ ấy thì ta xem lại rất nhiều.

4· *Cái tệ nuông chiều ở nhà nghèo hèn.* — Bảo rằng con nhà giàu sang thì hay nuông chiều, là vì cho ăn cho chơi, cho tiền cho của để phung phá ; chớ con nhà nghèo thì lấy cái làm nuông chiều? Thế mà kì-thủy, cái câu : « Giàng dền rầm th trôn » nó cứ làm cho những người nghèo khó không dạy con, bảo rằng lớn lên thì tự khắc nó biết. Và lại nghĩ : con mình ăn chẳng bằng ai, mặc chẳng bằng ai, nuôi nó đi không ra gì, lại nỡ nào mắng đánh nó. Thành thử tập nhiễm lấy tính thiếu-thận nói những giọng điêm dàng. mà cha mẹ cứ làm ngơ như không vậy. Thế nên thành ra mất hết nhân-cách đi, mà sau sẽ là một hạng người ăn tục nói khoác, thịt bắp vai u ; chớ không ra người lập được thân vậy.

Nói tóm lại, cái hại nuông chiều và nghiêm-khắc, đều là sự hại cho con, nếu cứ noi theo mãi mà không đổi đi, thì yêu con mà thành ra hại con đó. Thế nhưng bỏ cái tệ ấy thì rồi ta phải nên theo cái mục-đích giáo-dục ở bài Tự-tự trong Kinh-thi, không qua vòng trí, đức, thể-dục. Nào chỉ bảo những cách khéo léo, dẫn dụ những ý khôn-ngoan, tức là dạy cho trí-dục ; bắt na bắt nẹp, uốn nắn dần dần, điều phải là cho phải, điều quấy là cho quấy, tức là dạy cho thể-dục đó. Ở gia-đình đã có đủ giáo-dục như thế, rồi sau vào học-đường hoặc làm nghề nghiệp gì, mới mong có tấn tới được. Tờ giấy có trắng thì mới dễ tô những điểm-lục ; màu đất có tốt, thì mới dễ đắp nắm trồng cây ; từ trẻ thơ đã có cái lập quán hay, rồi sau mới mong có tài đức tốt được. Vậy mong rằng các người có chức-trách làm cha mẹ, nên yêu con cho phải đường.

P. B. C.

ÂU CHÂU ĐIỆN TÍN

HAVAS

Paris, ngày 4 Mai 1922

Sẽ chỉ thu Đông-pháp

Nghị-viện đã ưng-chuẩn số chi-thu Đông pháp.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 5 Mai 1922

Hội-đồng các quan Thượng-thư

Tòa Nội-các đã hội-nghị sáng hôm thứ năm. Hội-đồng đã xét bản giao-ước bất xung phạm. Hội-đồng quyết nghị ưng-thuận bản giao-ước, miễn là các quyền-lợi của nước Pháp đã ấn-định trong tờ hòa-ước Versailles sẽ được tôn-trọng và bảo-chứng chắc chắn. Giờ cuối buổi chiều hội đồng lại hội-nghị.

Quan Giám-quốc tại Corse

Quan Giám-quốc đi tuần-dương hạm *Edgard Quinet* tới Tunisie đã tới Corse. Bề xấu nên tàu đi cũng khó khăn.

Tại Cao-đẳng học-đường Sorbonne

Chiều hôm thứ năm, hội Địa-dư đã tiếp đại-tá Haward Bury một cách trọng-thể. Năm ngoái đại-tá đã đốc-thúc cuộc thám-hiểm ở trên núi Everest.

Nước sông Seine

Nước sông Seine vẫn lên. Ở chỗ cầu Tournelle, nước lên mười centimètres.

Việc nước Venézuéla

Tướng-quân Gomez trùng cử Giám-quốc nước Vénézuéla.

Việc nước Argentine

Tại nước Argentine mọi bề hình xử tĩ.

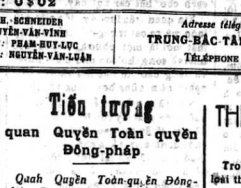
Việc nước Hoa-kỳ

Hội-hồng coi việc lâm phúc của nhà phú-hào Carnégie về việc tán-trợ cho cuộc hòa-bình của liệt-quốc sẽ giúp độ một triệu sáu nghìn quan vào việc tu phục xứ Fargaiers, về quận Aisne là một xứ hiện nay không còn một cái nhà nào nguyên, mà dân sự, ở trong hầu nhà.

Tiểu tượng

quan Quyền Toàn quyền Đông-pháp

Quan Quyền Toàn-quyền Đông-pháp, Baudoin đại nhân thưởng thụ để từ đẳng Bắc-đẩu bội-tinh trước kia đã có sung-chức Quản lý Văn-phòng và Quan lại-phòng tại phủ Toàn quyền, Trong khi ngài giữ trọng trách Khâm-sứ Cao miên, nhân dân xứ ấy đã được nhờ cái thiện chính

của ngài nhiều lắm. Nay ngài lên quyền chức Toàn-quyền thay quan Maurice Long về công-cán ở Thượng quốc, trên thì các hàng quan chức dưới thì nhân-dân ai nấy đều lấy làm hoan-nghênh,

Năm nay ngài đã có tuổi mà bác ảnh này chụp đã lâu, nên trông trẻ hơn bây giờ.

Quan Toàn quyền Baudoin càng với quan Khâm-sứ Pasquier đi ô tô ở Tourane ra đã tới Huế sáng hôm qua. Buổi chiều ngài có tiếp các quan trong viện Cơ-mật, rồi vào Đại nội yết kiến Hoàng-thượng. Buổi tối Hoàng-thượng có đãi yến quan Toàn-quyền Baudoin và quí phu-nhân; quan Khâm-sứ Pasquier và quí phu-nhân, Hoàng-Thái-tử cùng các quan trong viện Cơ-mật cũng dự yến.

Sáng hôm nay quan Toàn-quyền ở Huế khởi hành lúc 7 giờ, tối hôm nay ngài ngủ lại Vinh và chiều mai thì tới Hanoi.

Cuộc hội nghị Gênes

Báo *Temps* có tiếp được điện tín ở Gênes gửi về nói rằng nay mai phái-bộ Quá kích sẽ phúc lại bức ám văn của Đồng minh.

Nhà Điện báo *Havas* có nói nghe đâu M Lloyd George và M Schanzer có bàn với nhau rằng sẽ chánh-phủ Xô-viết ưng thuận bản ám-văn của Đồng-minh, thì có thể công nhận chánh phủ Xô-viết về đường luật-pháp được.

Trong bức thư của phái bộ Yougoslavie phúc lại M. Tchitchérine, phái-bộ ấy phản-đối những lời của Tchitchérine nói về các tiểu dân ở Monténégro, Croatie, và Macédoine. Phái-bộ ấy lại nói : việc nói rằng nước Yougoslavie có lập ước với tướng-quân Wrangel để đánh nước Ukraine là một tin đồn sai

M. Stamboulisky là chánh phái-bộ nước Bảo có nói đã đi thăm các miền bị tàn phá ở nước Bỉ thì cũng hiểu rằng cái thái-độ của nước Pháp ngày nay thực là chính đáng.

Dư-luận tại các nơi công-quán nước Bỉ lấy làm vui lòng về việc chánh-phủ Đại-pháp đồng-thanh quyết nghĩ giữ mối đồng-tâm với nước Bỉ.

Dư-luận tại các nơi công-quán nước Hoa-kỳ lấy làm hoan-nghênh việc đồng-minh mới M. Taft nhận chức chánh hội-đồng trái khoán nước Nga là một hội-đồng nay mai sẽ đặt. Nước Hoa-kỳ coi việc ấy là một việc các nước tín cậy ở tấm lòng chính trực của người Hoa-kỳ vậy.

Quốc-trái Đại-Pháp : 5/. 57.20. — 4·. 62.40. — 5/. 1915 — 1916 76.10. — 5/. 1920 90 85. — 6/. 1920 94.

THẾ GIỚI TÂN VĂN

Cây biết giận

Trong châu Idaho nước Mỹ có một loài thực-vật rất kỳ-quái, người ta nhân cái tính-chất nó hiếu hiện của nó mà gọi tên là *cây biết giận*. Giống cây kỳ nguyên là một giống *kim-hợp hoàn* (acucia) cao ước vào tầm thước. Mỗi ngày nào lúc mặt trời lặn, các lá ở rên cây đều cuộn cả lại, cho đến sáng ngày hôm sau mới lại mở ra như thường, thực là mỗi ngày thức đêm ngủ như người ta vậy

Đương vào lúc lá cây đều cuộn cả lá lúc nó yên ngủ ấy, nếu có người nào phạm đến nó, thì liền thấy các lá đều lay động đứng ngược cả lên mà run rẩy như nó có dáng tức bực lắm. Nếu ai đã động vào nó như vậy, mà không biết là nó giận, lại còn dập vỗ vào thân cây nó hay là vin cành nó, thì nó lập tức nổi lôi đình lên, xong ra một thứ mùi rất là khó chịu khiến cho người ấy phải lối tâm mật mũi lại, rồi ít lại nhức óc cực kỳ khổ sở trong một giờ lâu mới thôi. Nhân cái cơ ấy mà người thổ-trước ở đó đều gọi nó là *cây giận* mà không ai dám mon men đến gần trong lúc nó ngủ ấy.

Nói đến cái cớ tại làm sao mà người ta tìm được giống cây ấy, thì cũng là một sự ngẫu nhiên. Vào một buổi kia, có một đội *du-hành* chân đem đi đến đấy. bèn căng vải làm một cái lều ở bên cạnh cây ấy để nghỉ đêm, thì có buộc những giây, chẳng vào thân cây, vì thế mà kinh động đến nó. nước một chốc, thì thấy toàn thân cây ấy chấn động rầm rầm làm cho các giây chẳng phải đứt cả. Một người lúc mới thấy vậy không biết duyên cớ vì đâu, sau thấy cây ấy lay động càng thêm kịch-liệt, trông đó mà ai chẳng phải lấy làm ghê. Rồi thấy mùi khó ngửi ở cây xông ra đưa vào mũi, không thể nào chịu được, mới biết là tự cây ấy tác quái ra như thế. Mọi người đều dỡ lều ra đem làm vào nơi khác mà yên nghỉ, thì cây ấy lại yên lặng như thường.

Thật là một giống thực-vật kỳ quái không khác gì một loài động-vật đó, không ai dám xâm phạm đến làm gì. Cái tính-chất của nó người ta đã từng thí nghiệm mà biết đích như vậy.

Người khỏe lạ thường

Về Đông-bộ thành Nêu-ước nước Mỹ có một người có sức khỏe lạ thường. Người ấy khi còn nhỏ thì thân thể rất là bạc nhược, sau khi đã lớn, chỉ vì cớ công-phu luyện-tập mà nên có một cái sức lực mạnh mẽ hơn người. Nay thử nói qua cái sức khỏe của người ấy ra đây, hẳn ai cũng phải lắc đầu le lưỡi mà ghê sợ cho là xưa nay chưa có người khỏe như thế bao giờ.

Người ấy cầm một quyển sách dày vừa đúng một nghìn hai trăm trang xé một cái mà quyển sách đứt phăng ra làm đôi. Lại có một hòn kia, người ấy để mười lăm người xúc nặng cả là ba nghìn năm trăm hoàng đúng vào lộc trên một cái bàn, rồi người ấy chui xuống gầm bàn, tay nâng lấy hai thanh bàn, đầu đội đi như không, mà không ra dáng nặng nhọc gì cả, đội đi đội lại rong mấy vòng rồi lại đặt xuống mà không thấy. Mỗi ngày trong khi người ấy tập luyện thân thể, thì dùng một quả tạ nặng một nghìn bốn trăm boong.

Lạ thay ! thực là một người khỏe nhất thế-giới.

LỄ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được biết rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các tiệm-quí ông nào mua thì gửi tiền cho, bổ không có tiền gửi theo giấy mua thì báo quản không trả lời. Mua báo thì tính từ đầu hoặc giữa một tháng này trở đi cho đến hết.

LỜI ĐÀN BÀ

Cái tiếng khen

Cái tiếng khen, là một tiếng tốt, làm cho mọi người đều bằng lòng, hâm-mộ cái tiếng đó, mong mỏi cái tiếng đó, không ai là người không nâng-thượng nó vậy. Nhỏ cho phải thì cũng nhỏ có sự yêu chuộng cái tiếng khen ấy, mà càng ngày mới càng thấy cái hay cái khéo tốt đẹp mãi lên ; vì như người làm thợ cũng muốn cho có tiếng khen, mà hơn nữa cũng phải nhiều tài công cổ sức, phải núi phải rẫy, khai khẩn những vùng hoang-phế cho thành đất phì nhiêu, trước là được lợi ích cho mình, mà sau lại được tiếng khen cùng người làng người nước ; nhà buôn bán cũng thế ; nhà học trò lại cần danh-dự hơn hết khi còn thụ nghiệp cũng thấy thời mong được tiếng khen cùng thầy, mà chăm chỉ học-hành giữ mài kinh-sử, khi ra chốn quan, thời mong được tiếng khen càng nhà nước, với quốc-dân chánh-thanh từ đó mà rõ rệt, phẩm-giá từ đó mà lượng-lẫy, giai đó bởi cái tiếng khen mà hưng-khởi biết bao nhiêu công việc trong xã hội.

Tiếng khen qui hóa thay ! Thế thời những người muốn cho được cái tiếng khen, tất phải nỗ lực mà làm thêm điều hay điều phải, để cho phù với cái tiếng khen của đời, còn gì vẻ vang hơn nữa ; cái như không thế nọ, phải lấy sự kiêu khuất mà cầu được tiếng khen, lấy thế lực mà bắt buộc người ta khen, đem tiền tài mà mua chuộc tiếng khen, thời cái tiếng khen đó chẳng qua là một hư-danh được một buổi, chớ không phải là có tiếng truyền đời ; cho nên người chịu cái tiếng khen tất cũng có khó, khó là vì phải có đức-hạnh làm nào, tài-năng làm sao, người ta khen mình mà mình chịu lấy không thẹn. Ví như mặc áo gấm, có xứng chức coi mới đẹp đẽ, nếu áo gấm mà đem mặc cho kẻ phàm phu, thời áo đó khác gì cho người đi đường ngắm, càng thêm buồn cười, thật không có thú-vị gì cả.

Còn người đương nên lời khen cho người ta cũng không dễ, tự mình có cần-sức, mới suy xét không lầm, quả cái tài năng ấy thật xứng đáng nhiều hậu lời khen của mình ra mới có giá trị, bằng như hấp-tấp, bỏ đâu khen lầm nhầm đấy, thế là khen nịnh khen hót, rất đê hèn khả ố lắm.

Nay có người, muốn làm ra một cặp đối đi cho người nào, nói về việc gì, trước hết cũng phải có đủ tài văn-chương, mà sau phải tây theo cái cảnh-tuồng người ta mà nói ; chớ người ở dưới bể, mà mình nói chuyện trên non bằng-lăng biết bao ; người trong cảnh đối, cũng người đi câu đối, toàn là giải cách bổ thẩy.

Ôi ! những cái giả cách ấy, chính là tự mình nuốn làm cho mình tôi con mất một người, mới đem ra ngư-mục hỗn-châu » để cho ở đời dùng phải « tinh vị » nỗi, nhưng không, con mắt thiên hạ sáng như đèn, bao giờ tiếng khen phải hay là trái, không thể giấu ai được, vậy thời ta nên cẩn-thận cho lắm.

Đạm Phương nữ-sĩ.

VĂN UYỂN

Thơ khuyến trẻ học

(Tiếp theo)

LXXIX

Một pho Nam sử chuyện trò nhà.
Đinh, Lý, Trần, Lê trải đến ta.
Con cháu Lạc Hồng chăm học thuộc,
Muốn nghìn gìn nhớ đức ông cha.

LXXX

Lạc Hồng khôn nỗi khỏi be non.
Học sao cho rõi mực nước tròn,
Tấm thân tinh hoạt trên trần tục,
Ở sẽ đoàn ly được tự nhiên.

Archive Tập San Hội Tương Tế Cựu Học Sinh Petrus Ký (CAHSPK) https://www.facebook.com/groups/cahspk Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

LXXXI

Đã đem thân để học đường ngồi.
Phải cố đua chen kịp một người.
Học lấy văn hay nghề giúp nước.
Mai sau phỉ chí kẻ đành ngôi.

LXXXII

Trỏ ra giấc ảnh tài bồi mộ om.
Lặng im mở học chờ ơn xâm.
Học lời rìu búa khơi hoang đó.
Dẫy nhắn chồng gai mãi vạn chòm.

LXXXIII

Kia trông bạn trước học chăm thay
Học sách lắm vận chẳng trễ tay
Thấm thoắt đã thi mà đỗ đó.
Người làm quan cả kẻ làm thầy.

LXXXIV

Bóc ra trong sáng mảnh gương soi.
Lan rừa nhờ bi học hẳn hai.
Treo để muôn nghìn người lại ngắm.
Chớ làm mờ tối chẳng ai coi.

LXXXV

Luận lý sẹ ra trước lớp mình
Từ nhà đến nước rộng lần ra
Học là một sợi giây thân ái.
Dàng bộc anh em cốt nhạc ta

LXXXVI

Con đường tiến hóa rộng thênh thang
Cỏ học mà theo kẻo lạc đường.
Xăng bước chậm chân thua thiệt lắm
Hễ mình hèn kém mới xoay ngang.

LXXXVII

Con cháu Rồng Tiên gặp được thầy
Giai tài gái sắc học hành hay
Bởi bèn những muốn càng chen chọi
Hơn bốn nghìn năm một dịp may.

LXXXVIII

Sự học như đi chỏ bỏi vậy.
Vội vàng sốp nghề nghĩ sao đang.
Ung dung lên bước đi luôn mãi.
Muốn dặm còn xăn tựa tắc vàng.
Tối tối sao hơn chịu xấu đen
Học sao trọn vẹn đủ trăm chiều.
Trí khôn trời phú hơn muôn vật.
Học đỏ-dang thêm hổ-thẹn nhiều

XC

Khép mở sách lòng hỏ giờ mất mẹ.
Thiên-quang thấm thoắt đã sang hè
Anh em xe sao cỏ chăm ma học
Chớ thẹn trên cành với giọng ve

XCI

Cái kì thi đã định ngày rồi.
Cỏ học mà thi chẳng bận ai.
Một hội khoa danh đừng chậm bước
Nhỏ nhàng thêm lắm nỗi lôi thôi.

XCII

Ngồi hè không phải dịp chơi rong.
Ôn tập ngày đêm cũng cỏ công.
Tranh nắng nhân chơi xem cảnh vật.
Cuộc đời hay đỏ giúp nghe trông

XCIII

Phỏ thường treo cao chẳng ai đòi.
Học sao giật giải nhất anh tôi.
Trước song xin gắng công pha học
Tiếng sấm làng trời cuộc bảng khoa.

XCIV

Người thi ta hẹ chịu không thi.
Tiếng sáu trăm năm đỏ lỡ thì.
Cỏ học đạo chen cho kịp hội.
Lẽ nào hạ rẻ giá nam-nhi.

Cảnh-viêm, Bình-gia-Hầu.

TỰ DO DIỄN ĐÀN

Cái nạn tỏ-tôm

Cái nạn cờ bạc xưa nay báo-quán đã đăng đến hơn trăm bài, công kích hết lời không ngăn đến lẽ, thế mà đã không bớt đi tỉ nào, mà lại càng ngày càng lan khắp ra đến ngày nay cái nạn cờ bạc càng đua theo cái vẹ tựu phiếm mà tràn khắp trong xã-hội, mà nhất là cái hại tỏ tôm tài bàn mới thịnh hành trong khắp các hạng người, từ thượng-lưu, trung-lưu cho đến hạ-lưu, bất phân nam nữ đâu công nhiên mà bạch định chi chi, đến nhà nào, làng nào, thậm chí trên tàu cũng nghe chuyện tỏ tôm, vào đám lộc cũng nghe chuyện tỏ tôm ! ! Một điều đáng ghi là những lúc đi tàu, đám hội, các bậc thượng-lưu và thiếu niên nói chuyện thì bay ra cái chuyện tài xưởng, tứ sắc, và đỏ bác mà thôi.

Việc đánh bạc nhiều nhất là các bà các cỏ ở các thành-phố lịch thành hơn mọi nơi. Ở không cần nghĩ gì đến việc tề gia nội trợ, không còn kiêng nể gì đến pháp luật nữa.

Mà nào có phải đánh liều khiển như ngày xưa lâu, nào chỗ góp 10, 20 đồng, nhà giàu 50, 100 đồng một hội, gà ngoài không kể ; đám hội thế gọi là tiêu khiển hay là bóc lột nhau cho đến nỗi vỡ nợ gia thất thỏ ? Ai ôi ! đợi đến bao giờ mới tỉnh ngộ lại !

Mà những nhà gá tài-bàn, tỏ-tôm, hát, lại càng ngày mở cửa ấi nhiều có nhà thì ngoài bảy hàng giả cách bạc bảo phú, có nhà thì giả danh là bậc bảo phú, vậy mà trong vẫn làm nghề chứa thỏ đỏ hồ. Thậm chí có nhà có trách nhiệm phải ngăn cấm việc đỏ bác, mà chính mình lại làm chủ nhiều phường phép, tai nghe kỳ cũng đáng buồn thay !

Bi-nhân cũng chẳng muốn viết ra đây làm chi, cũng chẳng qua nước đỏ là khoai, nhưng vì hôm đi tàu gặp người bạn thân có phàn nàn rằng : « ngày nay nước Việt-Nam mình có ẽ thành một nước tỏ tôm » Lại có ông bảo nữa liền nào được như ngày trước đâu nhỉ ! Việc gì mà khẩu cấp thế ! ! Ô ! nghe thấy câu nói ấy mà giật mình, nước mình còn biết bao nhiêu vấn đề quan hệ như là kinh tế, học-hành chưa giải quyết xong thế mà nay đã thành một nước tỏ tôm, thì đau đớn biết chừng nào !

Nhưng mà, dương lúc một nước con bần khùn, nếu khuyên bảo không nghe, thì phải dùng đến phép lạ, phải nhờ đến cái xích sắt, nhà đèn lao, mới công hiệu, vì dẫu tốn công đến đâu cũng đến nghìu bài trên báo cũng vô ích.

Tiện đây xin trích lục tờ thông-tư của quan Thống-sứ ngày 17 Janvier 1920 nghiêm cấm việc đỏ bác để quốc-dân ghi nhớ Đây mới là một phương thuốc trừ hại rất hiệu nghiệm hơn cả.

Trích lời quan Thống-sứ :

« Cái điều tôi hại nhất làm cho « người An-nam mất cơ nghiệp là sự « đánh bạc, những người chứa gá, « thường hay lợi dụng cái lòngham « mê ấy mà kiếm ăn, cho nên cũng « vì sự cờ bạc mà sinh ra nhiều việc « tội ác. Có người nói rằng : có một « vài bạt các quan viên làm việc nhà « nước hay dung tăng cho những nhà « gá bạc. Lại có khi nhiều người làm « việc các tòa sở cũng phải thua bạc, « rồi sinh ra vay công nợ không giả « được phải cáo thác tuần thẻ.

« Vậy thời các quan phải ngày đem « đỏ xét những nhà gá chứa cờ bạc « mà tìm bắt cho hết người đánh bạc « cho tiệt nọc cái hại ấy đi, nhất là « những quan viên làm việc nhà nước « mà cũng đánh bạc để làm gương xấu « cho người dưới, thì đáng trị phạt « rất nặng, vậy thì ở các tỉnh các « quan và sở cảnh-sát phải tuân lệnh « mà thám nã luôn quanh năm những « nhà chứa bạc và những người đánh « bạc, bắt cứ hạng nào, đều phải bắt « cho hết. »

Đây là trích lục mấy điều nghiêm sức của quan Thống-sứ, để cho quốc dân nhớ lại mà chừa mình. Những việc thám-nã này phải nhờ các quan viên có trách nhiệm như ở các thành phố lớn, thì nhờ sở mật-thám bết sức và các tỉnh thì các quan tỉnh, quan phủ mẫn và đồng-lý, hết lòng mà thi-hành cái lệnh nghiêm ấy thì mới có thể trừ được tiệt nọc cái hại đỏ bác này.

Ngày nay xem trong nước, việc đánh bạc đã phát ra nhiều nơi, thì các ngài nên ra tay một phen mà quét sạch cho hết cái hại này.

Xin quan trên lưu tâm đến việc này luôn, mà ra oai trừng-trị, chỉ có pháp luật mới là một phương thuốc độc nhất và song, chỏ không như dễ khuyên và đăng báo, thì dẫu nói và viết đến nghìn năm cũng hoài công vô ích.

Nói rằng tiêu khiển hoặc vì giải buồn nên phải lấy con bài làm khuây, nếu vì lẽ ấy thì nhỏ không bày ra cuộc đánh bạc bằng chứa rượu điếm thuốc, chỏ lẽ nào lại đàng đồng tiền để nhờ vào sự may rủi ? Thế mà cũng có nhiều phạm pháp, tai nghe kỳ cũng đáng buồn thay !

Bi-nhân cũng chẳng muốn viết ra đây làm chi, cũng chẳng qua nước đỏ là khoai, nhưng vì hôm đi tàu gặp người bạn thân có phàn nàn rằng : « ngày nay nước Việt-Nam mình có ẽ thành một nước tỏ tôm » Lại có ông bảo nữa liền nào được như ngày trước đâu nhỉ ! Việc gì mà khẩu cấp thế ! ! Ô ! nghe thấy câu nói ấy mà giật mình, nước mình còn biết bao nhiêu vấn đề quan hệ như là kinh tế, học-hành chưa giải quyết xong thế mà nay đã thành một nước tỏ tôm, thì đau đớn biết chừng nào !

Nhưng mà, dương lúc một nước con bần khùn, nếu khuyên bảo không nghe, thì phải dùng đến phép lạ, phải nhờ đến cái xích sắt, nhà đèn lao, mới công hiệu, vì dẫu tốn công đến đâu cũng đến nghìu bài trên báo cũng vô ích.

Tiện đây xin trích lục tờ thông-tư của quan Thống-sứ ngày 17 Janvier 1920 nghiêm cấm việc đỏ bác để quốc-dân ghi nhớ Đây mới là một phương thuốc trừ hại rất hiệu nghiệm hơn cả.

Trích lời quan Thống-sứ :

« Cái điều tôi hại nhất làm cho « người An-nam mất cơ nghiệp là sự « đánh bạc, những người chứa gá, « thường hay lợi dụng cái lòng ham « mê ấy mà kiếm ăn, cho nên cũng « vì sự cờ bạc mà sinh ra nhiều việc « tội ác. Có người nói rằng : có một « vài bạt các quan viên làm việc nhà « nước hay dung tăng cho những nhà « gá bạc. Lại có khi nhiều người làm « việc các tòa sở cũng phải thua bạc, « rồi sinh ra vay công nợ không giả « được phải cáo thác tuần thẻ.

« Vậy thời các quan phải ngày đem « đỏ xét những nhà gá chứa cờ bạc « mà tìm bắt cho hết người đánh bạc « cho tiệt nọc cái hại ấy đi, nhất là « những quan viên làm việc nhà nước « mà cũng đánh bạc để làm gương xấu « cho người dưới, thì đáng trị phạt « rất nặng, vậy thì ở các tỉnh các « quan và sở cảnh-sát phải tuân lệnh « mà thám nã luôn quanh năm những « nhà chứa bạc và những người đánh

Dư luận Nam-kỳ

Mỗi nghề cần phải học

Sự học là cái cốt yếu mỗi nghề mỗi nghiệp ; trong từ dân không phải một hạng người ở vào quan-trường cần phải học mà thôi, mà đến anh cày chú thợ, người mua kẻ bán đều phải có học-thức mới thông

Buổi trước không ai để ý đến, nên cứ cỏ những vị ra giúp việc nước mới cần học, đến như các nghề các nghiệp thời phụ truyền tử kế, hoặc cậy người nhờ bạn chỉ bảo cho vừa biết là đủ sương lấy mà làm kế sinh-nhai. Vì cỏ ấy nên nông thương không phát đạt, công-nghệ không tiến-hóa, mấy ngàn năm chỉ ở một mực ấy thôi, thoái thời cỏ thoái mà không cỏ tấn chút nào.

Ở đời muốn đứng vững được trên kiếp sống thời cần phải lao tâm khổ tứ lắm mới cỏ một cơm ; mà nghề nào nghiệp nấy cũng phải chuyên chú cho tận thiện tận mĩ mới mong phát-đạt được để tranh cạnh với người ngoài. Buổi trước sự học rất dễ dàng, mà ngày nay xem sự học đã bỏ buộc, nhưng biết đâu sau này lại chẳng sẽ khó khăn hơn nữa ! Trẻ em 8, 9 tuổi cho vào trường thời đã muộn rồi, vì các lệ thi đã cỏ hạn định tuổi.

Nhưng sự học cũng bỏ buộc bao nhiêu thì người ta cần phải cỏ học bấy nhiêu ; cái học không mất đi đâu học như lúa như nếp, tác nào cũng cỏ chỗ cần bao giờ cũng cỏ người dùng. Không bàn đến những vị ra giúp nước nhà, lẽ cỏ nhiên là phải đầm thắm mới học-thức rồi mà như anh nông-phu hà lại không cần đến sự học ? Cỏ người bảo rằng làm ruộng chân lấm tay bùn, cày sâu cuốc bẫm là đủ, hà tất phải học ! Nghề nông ta kể đã mấy ngàn năm, cứ thế mà làm, mà quanh năm suốt đời thâu về cũng là khá rồi, nào phải đỏ học hỏi với ai ? — Thưa lối không đúng hẳn rằng đỏ là lối nói không chính đáng, nhưng tôi xin nói thẳng rằng : bởi ta thiếu học-thức nên bước đường nông nghiệp chỉ đến đỏ là cùng chứ không tiến lên nữa, không vượt ra ngoài cái giới hạn ấy được. Một người đất không phải là không làm nên được gì, nhưng nói cho chính thời việc làm của họ, kẻ học thức còn chẳng-chịu lại nhiều cỏ, những điều họ thì thỏ còn làm lắt khuyết-điểm, không sao ắt được hoàn toàn. Ngay như sự vụng phân lựa giống, trừ sâu ngăn nước họ không thể nào biết cho thấu được như người cỏ học, vì khoa học đã dạy về những điều ấy kĩ càng lắm.

Phương chi, nào là nhà nông-nghiệp tương tế, nào là nhà máy xay gạo để xuất càng đi ngoại quốc, nào là lập chành lúa khắp nơi, các nhà nông vì thiếu học-thức mà không nghĩ đến những nỗi sâu xa ấy, để khi thiếu thốn không biết nương cậy vào đâu mà làm ra nỗi rủi rồi, ba chủ Khách muốn đánh giá bao nhiêu tùy ý, không bán cho họ thời biết bán cho ai, cần giá đỏ loãi lời hư không tiện. Ấy vậy việc học là cần bỏ, mà việc lợi ta cần mỗi ngày mỗi khoảng-trương ra cho được lợi thêm, song nếu không phải là ai cỏ học-thức thời không thể biến cải được.

Bến như cơ-nghệ, công-nghệ há lại không cần phải học ư ? — Sao lại không cần ! Làm một anh thợ hộc làm ông quản-lý một xưởng thợ mà biết xếp đặt công việc, phòng kiểu ra khuôn, biết thế nào là khôn khéo hơn, để chỉnh đỏn nghề mình cho càng ngày càng khéo sắc thêm lên, thời hà chẳng qui-báu hơn một người chỉ biết nói theo đường cũ mà đi hoài, người ta thế nào thì mình cũng thế ấy, khiến cho công-nghệ vì đỏ mà ngày một kém giá trị, ngày một tụt-mạt, mà người mình sinh ra cái ỷ khinh rẻ đồ-khóa, không thích dụng đỏ của đồng-bào chế-tạo, tưởng cũng vì cỏ.

Nói qua việc buôn bán thì nghề buôn mới là một cái cội rễ của sự cường thịnh trong nước, tiếng nói phi thương bất phú nào phải lời nói vô-nghĩa lý đâu. Cứ xem như người Hồng mao, họ chỉ chuyên về một mặt thương-mại mà ngày nay nước họ được giàu, dân họ được mạnh, cái thế lực của họ thật là cỏ vẻ phát đạt lắm. Nghề buôn vì đi cho phát đường thì quyết giành được giải nhất, không nghề nào ấu qua được. Cái tiếng học buôn bán mới cỏ là kể vẻ nên ba năm sau đây, chớ trước kia không nghe ai nói đến ; thậm chí lấy một nghề buôn bán làm khinh-thường, không ai thích buôn, thì nếu không đến trường dạy thương mại mà học tập, thường cũng không phải là điều lạ. Cái thói-kỳ vừa qua, ta hãy tạm không bàn đến, vì có tiếc lắm cũng là sự đã rồi. Chỉ như hiện nay các tiệm đi đỏ sông Ngỏ, thật là điều đau lòng xót dạ, mà người mình ai cũng phải công nhận như thế. Ấy vậy các trường thương-mại đã mở, nhà nước Bảo-hộ cũng cỏ dắt dìu ta vào cảnh quang-minh, để giữ lấy lợi quyền cho quê-hương ; âu là nhà cỏ trẻ em nên cho nỏ học tập để sau này cỏ đủ tư-cách mà kinh doanh sự nghiệp, rộng thế sinh-nhai.

(*Còn nữa*)

(A.H.B.) T.Q.T.

Tin Nam-kỳ

SAIGON

Một cái án-mạng

Một người con gái thanh-niên bị giết một cách thảm thê

Chiều hôm 22 Avril hồi 1 giờ, cỏ một người đàn-bà chạy đến sở Cảm hỏ tam báo rằng trong khi mụ kiếm củi ở khu đất bỏ hoang ở đường Larclause thì cỏ thấy tỏ-thi một người con gái thanh niên chừng 17, 18 tuổi.

Khi ông Cảm tới đỏ thì đã thấy người xúm vòng trong vòng ngoài rồi. Người con gái chỉ thấy mặc cỏ một cái áo bà hoàng ở đường Larclause thì cỏ thấy tỏ-thi một người con gái thanh niên chừng 17, 18 tuổi.

Khi ông Cảm tới đỏ thì đã thấy người xúm vòng trong vòng ngoài rồi. Người con gái chỉ thấy mặc cỏ một cái áo bà hoàng thì cỏ quần thì đánh đập dữ dội, mà ở bụng dưới với hai bàn hàng thì cỏ nhiều vết máu lắm.

Ông Cảm được tin báo cũng đến tức thì, ông liền xem xét kỹ lưỡng cả khu đất ấy thì không thấy vết máu nào, mà cỏ công không cỏ vết gì là vết vật lộn cả. Xét cái tử-thi nằm ngửa, hai tay ruỗi thẳng hai bên mình thì ông Cảm đoán rằng đứa ác phạm làm chết người, con gái ở nơi khác rồi không tác lại nơ đỏ.

Hỏi thì các láng giềng cùng rằng không cỏ nghe tiếng lộn xộn chi hết. Như vậy lại càng chắc rằng người con gái chết ở chỗ khác, mà quân hung-thỏ đem xác bỏ đỏ để cho quan tòa khỏ đường tra cứu đỏ thỏi.

Lúc 2 giờ 15 thì quan *docteur* Montel tới nơi, xét thấy ở nơi trán cỏ bốn cục hầu tím rỏ lắm, ở cỏ bên tay trái cũng một vết rỏ lắm. Bụng thì hơi sưng mà cỏ một vật dài chừng 30 phân, từ chỏ là lách lên đến vú bên hữu. Quan *docteur* xét thấy vật ấy cỏ chỏ xám xanh, cỏ chỏ máu đọng thì đoán là một vật roi may hay là gân bỏ mà cái vật ấy đánh rất mạnh cho nên mới bầm rỏ như vậy.

Còn những vết máu ở bụng dưới thì quan *docteur* Montel chưa rỏ là máu ở đâu ra. Cỏ lẽ là người con gái bị hiếp chăng ? Điều đỏ chưa rõ ra được.

Được một lúc thì quan dự-thẩm Yol cũng tới khám, mặt lấy làm giận lắm, vì rằng nhiều người đứng chung quanh đều nát cả đám cỏ chỏ người con gái chẳng mà lại đông chạm đến cả tử thi, đến cả áo quần, khiến cho việc tra cứu thành ra thêm khỏ. Quan dự-thẩm liền cho giấy đem tử thi vào nhà thương để mỏ, để ngài mà xét cho biết đích thực.

Sáng chủ nhật, quan thầy thuốc Baffon mỏ tử-thi thấy ở trong nhiều nơi bị đau lắm, gan với lá lách đều bị rách cả mà máu chảy rất nhiều. Ông xét ra rằng người con gái bị bị cỏ đứa hiếp bỏi vậy ở bụng dưới và ở đùi cỏ vết máu.

Người con gái bị hại ấy, nay đã xét ra cần cước rồi, cỏn là tử-thị-An, 16 tuổi mà nàng làm thứ bảy sinh học là M. Lê-n-Điên thu-ký nhà Brasset đã đến hôm trước xỏ Cảm là đi đâu mất từ mấy hôm trước.

Khi đã khám xét tử-thi rồi, sở Cảm có đòi M. Điên đến đặng mà lấy khẩu cung thì thấy lấy cũng không đoán ra tại làm sao mà thị An bị hại như vậy, nhưng cỏ lẽ là bị đứa nào đỏ đi mà hiếp, vì trong phố ai cũng biết thị An là người con gái nhan sắc. Vợ thầy Điên khai rằng chiều thứ sáu, khi 16 giờ rưỡi, cỏ đi vắng thì cỏ giao nhà cho chị em thị An giữ, mà lại đặn rằng đừng đi đâu hết. Cứ như lời em trai thị An khai thì hồi 17 giờ, thị cỏ đem hai thùng ra máy giành nước, người em đã bảo rằng cái thùng đầy cả mà thị nhất định cứ đi.

Sở Cảm xét ra thì tìm được một đứa con trai 12 tuổi tên là Ngọc-Y khai rằng thị An cỏ gửi y hai chiếc thùng, nói rằng sẽ trở lộn lại ngay, sau thấy thị đi về phía đường Massiges mà không rỏ là thị cỏ rẽ sang đường Sarcleuze hay không.

Cái án mạng này tự thuở mới biết như vậy mà thỏi, sau này Tòa án ra cứu ra thế nào sẽ lại đăng nỗi

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 6 Mai này, giá bạc ở kho Nhà nước định là 0 f. 88.

Ngày kỉ niệm bà Jeanne d'Arc — Hôm mấy chủ nhật 14 Mai là ngày kỉ niệm bà Jeanne d'Arc, thì ở đường bờ sông (quai Clémenceau) buổi sáng hồi 7 giờ rưỡi sẽ có cuộc diễm binh như lần mừng quan thống chế Joffre đến năm vậy.

Tối hôm trước 13 Mai sẽ có cuộc rước đèn.

Quan quyền Toàn-quyền ra Bắc — Quan quyền Toàn-quyền Baudoin ở Huế đã khởi hành sáng hôm nay lúc 7 giờ Tối hôm nay ngài tới Vinh và chiều mai chuyển xe lửa 5 giờ 40 thì ngài sẽ ở Hanoi đến.

Quan Thống-sứ đi kinh-lược tỉnh Bắc-kạn — Quan Thống sứ Bắc-kỳ đương với M. Londres là nhà soạn báo Paris đang đi lịch lại đây, đi kinh lược tỉnh Bắc-kạn chiều hôm thứ năm. Chiều hôm qua, ngài trở về, thì xuống ngay Đô-sơn hiệp cùi phu-nhân đang nghỉ mát tại đỏ. Ngày mai ngài lại lên Hà nội đỏ đón quan Toàn-quyền Baudoin.

Chủ ý ngài lên Bắc kạn lần này là đỏ xem xét cái trường lưu học-sinh mà ngày tháng mười năm ngoái ngài đã cùng với quan Công sứ Bin dựng ra cho con trẻ dân thỏ đến học. Nguyên là ngài đã nghiệm ra rằng dân Trung-châu ít người muốn bỏ lên các tỉnh Thượng-du, từ quan lại cho đến các viên chức các sở Nhà-nước như là các ông giáo-học, các ông thông ký, không mấy người vui lòng nhận đi liều các miền ấy bao giờ. Bởi vậy mà quan Thống-sứ lập ra trường lưu học-sinh này để kén con cháu các thân hào trong tỉnh mà dạy học đỏ

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(*Dix ans plus tard*)

tức là truyện

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả : ALEXANDRE DUMAS

Dịch-giả : NGUYỄN-HẢI

Trong lúc ấy, nhà vua đi ngoài những biến đổi trong tòa điện cỏ mà đến phòng *Mã-da-linh* công, thì ở phòng *Mã*-công đang cỏ một cảnh khác hẳn với cảnh vừa rồi.

Mã-da-linh phải bệnh đau xương cốt cũng hơi khỏ chịu, nhưng giáo-chủ vẫn lại là người cỏ thỏ tự biết lợi dụng đến cả sự đau đớn, giáo chủ mới bắt tất bệnh ngỏ không yên phải làm tôi-tớ rất hèn cho công việc của mình. Bởi vậy, công mới sai *Bạc-nu-anh* là tên gia-đình hầu cận cầu công mang theo một cái bàn viết nhỏ, để công nằm trên giường mà viết được. Nhưng bệnh đau thấp không phải là một bệnh để chịu thua người như vậy, mỗi khi công hơi cựa mình, thì sự đau đớn đang ngầm ngầm lại hóa ra như kim châm như đao cắt *Mã*-công bỏi *Bạc-nu-anh* rằng :

— *Ba-liên* cỏ ở đỏ chăng ?

Bạc-nu-anh bẩm rằng :

— Không, bẩm Đức-ông, *Ba-liên* công đã được phép cấn Đức-ông, nên đã đi nghỉ rỏi. Nhưng, nếu Đức-ông muốn gọi thì để cho lí đánh thức công dậy.

— Không, không cần. Nào ta hãy thử xem tiền nong tính toán ra sao ! Thế rồi giáo-chủ nghỉ vẫn vơ mà tính đỏi ngón tay. *Bạc-nu-anh* rằng :

— Ô ! tiền nong tính toán ! Bẩm Đức-ông, nếu ngài lại tính toán nữa thì con xin nói chắc ngày mai ngài sẽ nhức đầu nặng ! Ấy vậy mà *Ghé-nô* công không nỏ ở đây !

— Mi nói phải đỏ, *Bạc-nu-anh* Vậy thỏ mi hãy tạm thay *Ba-liên* vậy. Quả thế, lẽ ra ta phải mang ông *Cônbé* theo, chẳng nên-thiếu đỏ giỏi, giỏi lắm, *Bạc-nu-anh* ạ. Thằng bé đỏ làm ăn đưa ra đấy lắm.

Tên đứa ở rằng :

— Con không biết, nhưng con không ưa cái bộ mặt đỏ.

— Được lắm ! Được lắm ! *Bạc-nu-anh*. Không ai cần đến ý-kiến của mi Ngỏi kia, cầm bút viết đi.

— Dạ, con ngỏi đây, bẩm Đức ông, viết những gì ?

— Đấy, được lắm, dưới hai giòng chữ viết trên, mi viết tiếp vào : Bảy trăm sáu vạn lạng.

— Bẩm, xong.

— Tại *Ly-ông*,

Giáo chủ đưởng như còn lưỡng lự. *Bạc-nu-anh* nhắc lại :

— Tại *Ly-ông*

— Ba triệu, chín mươi vạn lạng

— Bẩm Đức-ông xong.

— Tại *Bo-đô* bảy triệu.

Bạc-nu-anh nhắc lại :

— Bảy !

Giáo-chủ vui vẻ mà rằng :

— Ở, phải, bảy :

Rồi lại nghiêm nét mặt mà nói nỏa rằng :

— *Bạc-nu-anh*, mi cũng hiểu đỏ là tiền phải tiêu đi cả

— Ở ! Bẩm Đức ông, tiền phải tiêu đi hay là tiền nhập khỏ thì cỏ can gì đến con đâu ; bẩy nhiêu không phải của con.

— Những tờ thỏ đỏ là của nhà vua. Ta tính tiền của nhà vua đỏ. Nào, ta vừa nói ... mi cứ làm ta phải ngừng lại mất !

— Bẩm bảy triệu tính *Bo-đô*.

— À, phải. *Ma-địch*, bốn triệu. Ta giảng cho mi hay tiền bạc đỏ của ai, *Bạc-nu-anh* ạ, vì thiên hạ rỏ ngu xuẩn, hay đỏ rằng ta giàu có hàng ức triệu. Cái sự ngu xuẩn đỏ, ta quyết chẳng chịu nhận. Vậy, mi ngỏi làm tỏi còn có gì nữa. Nào ta viết nỏi. Thu nhập, tổng cộng là bảy triệu ; đất cát ruộng nương, chín triệu. Mi đã viết chưa *Bạc nu anh* ?

— Dạ, bẩm đức ông.

— Ngân hàng, sáu mươi vạn lạng ; các món vật, hai triệu . . À, ta quên còn đỏ đọc trong các lâu đài . . .

Bạc-nu-anh hỏi :

— Cỏ phải viết các nhà vua chăng !

— Không, không, không cần, ta cứ biên ngân-hàng là thỏ. Mi đã viết chưa *Bạc nu-anh* ?

— Bẩm Đức-ông, đã.

— Cộng lại.

— Ba mươi chín triệu, hai mươi sáu vạn lạng, bẩm Đức-ông.

Giáo chủ ra dáng tức mình mà rằng :

— À ! Cuna được bốn mươi triệu à !

Bạc-nu-anh lại cộng lại.

— Chưa, bẩm Đức-ông, còn thiếu những bảy mươi tư vạn lạng.

Mã La-linh đỏi sỏ, xem rất kỹ. *Bạc nu-anh* rằng :

— Công được, ba mươi chín triệu, hai mươi sáu vạn lạng ! Món tiền ấy đã khỏ to.

À ! *Bạc nu-anh*, ta muốn thấy nhà vua có được bảy nhiêu.

— Đức-ông đã nói rằng tiền đỏ là tiền của Hoàng-thượng.

— Hẫu chỏ, nhưng tiền đỏ lỏng-lẻo quá. Ba mươi chín triệu đỏ còn chịu sắp phải trả đi, mà trả tiền đã đỏ.

Bạc-nu-anh vừa pha nước cho giáo-chủ uống đoạn và kẻ lại gỏi cho Giáo chủ, vừa mỉm cười theo lối cần mình, nghĩa là làm như người chỉ muốn, tin những điều mình muốn tin thỏi. Khi tên đứa ở đã ra, *Mã-da-linh* nói một mình rằng :

— Ô ! Chưa đủ bốn mươi triệu ! Vậy mà ta đã định sẵn phải cỏ bảy nhiêu, ta phải làm cho ra đủ số. Nhưng biết ta cỏ còn thì giờ bày chẳng, ta cứ xuống đất, ta cứ đi mãi, để ta không đi đến đỏ. Tuy vậy, biết đâu ta chẳng kiếm được vài ba triệu trong tài sản của bạn qui bèn *Tây-ban-nha* ? Các bác ấy đã làm ra xứ *Bê lu*, chả chắn ! hẫu họ cũng cỏn gì nữa, chỏ chưa thật hết.

Giáo-chủ đang mải tính toán mà nỏi vậy, quên cả bệnh thấp. Bệnh của Giáo-chủ đã bị một điều bận mạnh hơn hết những điều bận khác xua đuổi mà lẫn đi mất. Giữa lúc ấy thì *Bạc-nu-anh* hỏi hơ hỏi hoảng chạy vào tr ong phòng. Giáo-chủ hỏi :

— Cỏ cái chi vậy, nảy ?

— Hoàng-thượng, bẩm Đức-ông, Hoàng-thượng !

Giáo-chủ vội giấu giấy má đi mà rằng :

— Ô lạ ! Hoàng-thượng ? Hoàng-thượng ngỏ đến đây ? Khuya khuất thế nay ! Ta ngỏ Hoàng-thượng ngủ tầm đỉ lán ! Chẳng hay có việc chi vậy ?

Vua *Lỏ-ý* thập tử cỏ thỏ nghe được nỏi lỏi cuỏi càng nảy và thấy cái bộ ngọc ngác của giáo-chủ trên giường nhỏm dậy, vì giữa lúc ấy thì nhà vua vào trong phòng.

— Không cỏ việc chi hết, Đức ông giáo-chủ, nghĩa là không cỏ việc chi đáng làm cho giáo-chủ phải phiền lòng Trẫm cỏ một điều quan-trọng cần phải thông cho ướng-công biết ngay tối hôm nay, chỉ cỏ vậy thỏi.

Mã-gia-linh nghỉ ngay đến sự nhà vua chủ ý đến những điều mình đã nỏi chuyện *Mâu-chi-ni* tiêu-thư và điều quan trọng kia hẳn bỏi nguồn nảy. Vậy nên giáo chủ lại cỏ vẻ mặt, cơn bỏ rất vui vẻ, làm cho nhà vua xiết đỏi mừng lòng. Khi nhà vua đã ngỏi xuống giáo chủ mới tâu rằng :

— Tâu Hoàng-thượng, lẽ ra ngu-thần phải đứng mà nghe lời nguphán, nhưng cái bệnh của ngu thần đỉ đỏi . . .

(Còn nữa)

Ngài nào có phiếu quốc-trái hoặc phiếu cổ-phần hay trái phiếu của các hội Công-Thương khác muốn bán thì xin mời quí-khách lại hiệu tôi xin tính giá thiệt cao vì có người cần đến nhờ tôi mua hộ nên được giá hời lắm lắm.

Này kính-bạch,
ĐỨC-LONG Thương cục
Số 90, Phố Mã-Mây, Hanoi
(Tonkin)
2058

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ ma làm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Trang-tiền, số nhà 84 Hanoi.

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
84, Rue Paul Bert Hanoi.

HỎI KẺ PHẢI ĐAU

Nay hỡi các người Nam-Việt phải đau nguy, phải dọc lành, phải đau khi nước mà sẽ chữa khỏi thường phải dưỡng, bước ta sẽ không muốn cũng nên cả, nay hỡi những người phải đau khi gươm đã kinh nhau, bước phải đau ở phải, nay hỡi các người phải chống lao, nay hỡi những các người sắp chưa ngày ấy.

Bệnh đau phải, trước kia tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền tử không tên. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho cả, truyền cho cả một đời người sau nhỡ không nếu được bao nhiêu và phải nhiều không sinh đẻ được. Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có biết không ? Nếu số bệnh ấy không chữa đi, thì hàng năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam-Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con nói phải chiến không sống được. Số bệnh lao mà có thể sinh non đẻ cái được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn thôi.

Bởi người Nam-Việt, nếu các người không giống giống Nam-Việt bao nhiêu đi, nếu các người không chống giống Nam-Việt nên diệt đi, thì chữa bệnh đi mới được.

Vậy tôi viết thư này kiếm Bán-thuốc BONYES và thì *Paul Bert Hanoi* mà bắt nào nay là BRONCHOSERUM giá là 8 hào, đáng và chữa được khỏi ấy cơn, thì uống một thứ nọ, nặng một lọ, thì tự ấy khỏe mạnh và hoà đau.

BRONCHOSERUM
Một lọ. . . . 0$ 90
Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon
Giá mỗi chai là . . . . 2 $ 25
DẦU GAN CÁ THU
Một lít. . . . . 12 f. 00
Bộ từ 1 $ 90 đến 2 $ 50 (tây theo giá bọc khi Nhà-nước lên xuống)
Thuốc chữa bệnh hay rất thần-hiệu
(SIROP N)
Một chai. . . . . 1 $ 80
Thuốc viên bổ huyết « Pilules Flock »
Một lọ. . . . . 4 f. 45
Bộ 6 $ 20 đến 6 $ 80
Sáu lọ. . . . . 24 f. 50
Bộ 3 $ 90 đến 4 $ 00
Thuốc nước bổ huyết
« LE PEPTO KOLA ROBIN »
Một lọ . . . . . 11 f. 50
Bộ 1 $ 70 đến 1 $ 80
LE SIROP D'HÉMOGLOBINE BYLA
Thuốc (máu-bổ) bổ huyết
Một lọ . . . . . 11 f. 40
Bộ 1 $ 80 đến 1 $ 90

CACHETS ANTIGRIPPES
Trị bệnh sổ dịch : như nhận gripps bệnh cảm, về mùa hay thường hay hại người, hết là bệnh grippe, nhiều người phải chết trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần-hiệu đã cứu vô số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào
Cách dùng : cách 3 giờ đồng hồ uống một viên rồi uống nước rã nóng đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi. nên muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rã nhiều nước nóng và ở người cho nóng dần lại gai trong 24 giờ là khỏi.

Bào-chế MONTÈS, 84 phố Paul-Bert, Hanoi

Khi đã được bằng Sơ-học thì cho về trường Bảo-hộ Hanoi học trong một ban riêng để khỏi lại tăng bỏ ngỡ. Khi học tốt nghiệp ở trường Bảo-hộ thì bấy giờ sẽ cho về tỉnh mà bổ dùng sự Nhà-nước hoặc làm thông ngôn hoặc làm giáo-học văn vân

Hiện nay ngài cũng đang dự định lập tại Sơn-la một trường lưu-học-sinh như thế cho dân Thái đến học.

Tại Cao-bằng và Lạng-sơn cũng vậy, Nhà-nước cũng muốn mở một trường lưu-học-sinh để tuyển lấy người làm quan ở các miền phía Bắc.

Quan Thống-sứ lưu tâm đến những việc ấy lắm những muốn làm cho dân Thổ Mán chóng được phát đạt mọi đường, vì rằng các việc chức ở các trường học, các nhà hộ-sinh, các nhà thương có ở vùng-viền mới mới thì sự tiến hóa ở miền thượng-du mới có cái kết quả hay được. Muốn tiến qua Bắc-kạn quan Thống-sứ lại trù tính nốt mấy việc công-chính, việc mở mang nhà học và nhà thương trong năm 1923 nay.

Các ngài cần dùng thuê đúc tượng đồng tượng truyền thần, lư đỉnh phỏng, bạc và bát bửu bằng đồng đỏ, đồng vàng, đồng bạch, cùng đồng lấy đa theo các thứ mẫu ; xin chiếu cố tại FONDERIE : ONKINOISE HOÀNG-XUÂN LAN, số 39 phố Hàng-quạt, Hanoi ; đấy chế-tạo kiểu mới, giá tính phải chăng.

Tôi cần mua phiếu QUỐC-TRÁI, hàng về danh, bất cứ mấy năm. Xin đem đến nhà M. Lê-văn-Cúc, số 17, phố hàng Giấy (Rue du Papier). TÍNH GIÁ RẤT CAO.
3222

Đi phái-bộ tại Kinh-đô. — Có nghị-định quan Thống-sứ cử quan Tổng đốc hưu-trí Hoàng hữu Tường vào phái-bộ tại Nam-triều.

Việc mở tỉnh tập. — Quan Thống-sứ định rằng ở nay cho đến khi có lệnh mở thì ngài dinh cả việc tuyển tỉnh tập lại.

Kỳ thi bằng Thành-chung tối-nghiệp. — Hội đồng sát hạch kỳ thi bằng Thành-chung tối-nghiệp (Diplôme de fin d'études complémentaires Franco-Annamites) tại Hanoi ngày 1er Juin có những viên chức sau này :

Chánh Hội-đồng : M. Brachet, giáo học thượng-hạng tại trường Trung-học Hanoi.

Phó hội-đồng : M. Lomberger, đốc-học trường Bảo-hộ.

Hội-viên : MM. Mauau, quan phó cai-trị hạng nhì ; Allemand, biện-lý tập hạng nhì ngạch các quan cai-trị, tòa sự tại phủ thống-sứ ; Saint-Marty, quan chánh nhà thương viện Hanoi ; Trần-văn-Thông, đốc-học tại Tuyên-quang ; Hiérholtz, đốc-học trường kỹ-nghệ Hanoi ; các ông bà giáo sư học trung-học là : MM. Bernier, Thomas, Patris, Sarrazin Freydier, Pételot, De Rozario Dioni, Melle Latasse ; các ông bà giáo-sư bực sơ-học là : MM. Olovieri, Laot Mme Chengeant, Melle Cuerny, Mme Houllier, Melle Doumert, Briant ; M. Bùi Kỷ, giáo-học Hán-văn tại trường Cao-đẳng Sư-phạm ; Ng-qui Toàn giáo-học học Thành-chung ; Đào trọng-Thận, giáo-học trường Bảo-hộ.

Bán các thứ bày buồng ngủ thực đẹp, toàn bằng gụ cả.

Kể rõ sau này :

Một cái giường 2 người nằm có cả đinh màn bằng đồng 60 cái tủ gương ba cánh, tháo ra lắp vào được.
60 cái tủ gương to, tháo ra lắp vào được.
60 cái tủ đài.

Bắt giá: 350 $ 00 mà đáng giá 800 $ 00.
Hỏi tại : Số nhà 35, phố Jean-Soubeiran, Hanoi.
2256

Giấy tin-chỉ và tem mới. — Ngày 13 Avril, quan Toàn-quyền đã ký tại Saigon một đạo nghị-định định rằng kể từ ngày 1er Juillet trở đi cứ từ 100 đồng trở xuống là phải chịu thuế tem hay tin chỉ là một hào và lại đặt thêm những thứ giấy tin chỉ 1 hào, 2 hào, 3 hào, 4 hào, 5 hào, 6 hào, 7 hào, 8 hào, 9 hào, 1, 2, 3, 4 và 5 đồng và những thứ tem từ 1 hào đến 9 hào từ 1 đồng đến 20 đồng.

Tem-thời thì những giấy tin chỉ 5 xu bây giờ được dùng làm giấy một bảo, nhưng phải gián thêm một cái tem 5 xu vào nữa.

Hạn từ nay cho đến ngày 31 Octobre 1922 những người có giấy tin chỉ, hoặc là tem 5 xu, 15 xu và 25 xu thì được đổi lấy giấy tin chỉ và tem mới. Việc đổi lấy phải làm thế nào cho Ngân-khố không phải trả lại, các nhà đem giấy đến đổi, nếu tiền giấy tin-chỉ và tem đem đến đổi mà tính thiếu rải sẽ lấy ra thì các nhà đổi phải phụ thêm cho sở Ngân-khố.

Cuộc chợ phiên giúp xã Hauviné — Những ông có lòng sốt sắng giúp xã Hauviné lại vừa mới nhận được gửi tặng sau này các nhà bảo tâm gửi làm phúc ;

Mme Taupin, 8 đồ chơi ; M. Millon, 2 đồ chơi ; Mme Bùi-huy-Tín, 5 p. ; Mme Hoàng-quang-Bính, 5 p. ; M. Phúc-Lợi 9 route de Huế, 1 cái bàn gụ ; Société Hợp Lợi 8 cái lọ hoa ; M Hương ký 200 ảnh ; M Vĩnh-hợp, 1 cái kay khâm ; M. Thuận-khoái, 2 cái đèn ; M. Poume Ju Taune, 2 cái lọ ; M. Phan-bá-Thành, 1 cái mâm sơn lụa ; M. Cự-Thành, 1 con voi đá ; Mme et M. Bạch-thái-Tùng 2 cái lọ, 1 bức thêu ; Mme et M. Nghiêu-Nghỉ, 1 cái đồ sứ 6 cái lọ ; M. Ba-Ký, 147 rue du Coton, 1 cái tủ đựng thuốc, M. Quỳnh 2 p. ; M. Vĩnh et Thành, mấy đồ sách và mấy bức tranh ; Mme et M. Lê-trung-Ngọc 6 cái lọ, 1 cái bình hoa bằng đồng ; M. Hai Chinh 2 cái mũ ; M. Liou-bá-Vi, mấy cái bàn gụ ; M. Chấn-Hưng, bức thêu và kim cà-vạt bằng vàng ; Mme Bé-Ty, 1 cái đồ sứ ; M. Vĩnh-Hợp, 1 cái kay khâm ; M. Phan-thái-Thành, 1 tấm nhiễu ; Grands Magasins Réunis 900 francs ; M. Bùi-xuân-Khoái 6 cái quạt ; M Hoa Kỳ, 2 cái khay ; M. Nguyễn-văn-Nhã, 1 cái khay, 1 cái bàn thấm ; M. Rợp Song, 1 chai rượu chartrouse, 1 chai cacao. 1 chai cognac ; M. Bùi-văn-Tiến, 17 chuồi hạt ; M Larrivé, một bộ đồ chơi ; Bùi-xuân-Khoái, 6 chuồi hạt bồng ; M. Vũ-văn-An Clos 4 mètres crêpe de Chine 9m50 galoncor, 0m50 frange or 9m crêpe georgette 1 coupon velours 15 fm lụa giá là 35 p. 87 ; M. Ng văn Quy, 65 rue Paul Bert 12m75 ponges 0m80 satin 3 fils perles nois, 8 echevaux soie, 6 tấm lụa giá 3 p. 89 ; M. Tân-Tiến, 8 cân bông ; M. Thịnh-hợ 2 cân bông ; M. Bức-Thái, 2 cân bông ; M. Thanh Dương, 3 cân bông ; M. Hòa-Lợi, 10 cân bông ; M. Thái-mỹ 5 cân bông ; Võ danh, 1 cái khăn bàn ; M. Thuận-Tiến, 5 thước bằng, 1 cái khăn bàn ; Mme Pennessen, 1 rải đồ ren ; Mme Villain cái khăn giải trên khay ; M. Wallée 3 cái gối, 50 vòng mứng, 4 hộp nước hoa ; hiệu Boerjouin Maiffre, 3 hộp xà-phòng 12 hộp thuốc đánh răng.

Ông hội-trưởng và hội-đồng tổ-sự cuộc chợ phiên xin có lời cảm ơn tất cả các nhà hảo tâm đã gửi tiền và đồ cho chợ đó. — Các nơi có lòng cho đồ chơi thì xin cứ gửi đến nhà

Mmes Germigon số 2, phố Lambert, Vermeuil số 4, phố Bobillot.

Ngày 14 Mai này, từ 15 giờ 30 thì bắt đầu mở cuộc chợ phiên giúp xã Hauviné tại nhà bát tây.

12 giờ 30 thì mở cuộc hát tuồng trẻ con.

16 giờ thì mở cuộc khiêu-vũ

17 đến 18 giờ mở cuộc bình nhạc.

Bắt đầu bán hàng từ 15 giờ 3 ở đồng sau nhà hát sẽ có đủ các cuộc trò vui.

Việc nghĩa. — Hội Nhân-bác có tới giúp ông Nguyễn-khắc-Nguyên và ông Lê-văn-Thụy, một ông để giúp Hội một bọn sách đến ngoại 60 quyển vừa sách học vừa sách để xem, một ông để hiến hội một số tiền là 230 quan để tùy hội chọn mà mua để tặng.

Một hội học như hội chúng tôi có hai điều quan-thiết là vốn hội cho khá, và sách vở cho nhiều. Nay hai ông để hiến cho hội, như thế thật là một thứ quà rất qui về phần tinh thần của hội.

Chúng tôi xin tỏ lòng qui mến hai ông để việc có đặc sắc lắm.

Han Trị-sự hội Nhân-bác.

Nghỉ hộ sản. — Mme Vũ-quỳnh-Phúc trợ-giáo tập-sự tại trường nữ-học Hàm-long được nghỉ hộ-sản hai tháng kể từ ngày 21 Avril 1922

Thưởng hàm và việc công-thải — Những ông có tên sau này được thưởng hàm và việc công-thải.

Hàm tám viện đài chiếu

M. Bùi-văn-Chu, quản làng Trà cọ, tổng Ninh-bái, châu Mong cay (Hải-ninh).

Tăng cấp phẩm bá-hộ :

M. Lương-văn-Đạt, lý trưởng làng Trà cọ, tổng Ninh-bái, châu Mong cay (Hải-ninh).

Tăng cấp phẩm văn-giai :

M. Vũ-quang-Thuyết thư-ký phụ-biện tòa sứ Hưng-yên, quán làng Thọ-lão, tổng Viên-quang, huyện Phù-cừ, tỉnh Hưng-yên.

Nghị-định cấp cho M. Đoàn-đình-Thọ, hàm tăng cấp phẩm bá hộ ngày 27 avril 1922 thì nay bãi đi.

Người trợ giáo. — M. Hà-v-Xuân được bổ trợ-giáo phụ-biện lương mỗi tháng 15 đồng tại trường Kuoc-long châu Chợ-đồn tỉnh Bắc kạn.

M. Phạm ngọc-Tâu có bằng sơ-học được bổ trợ-giáo tập-sự.

BÁO CÁO VIỆC RÕ RÀNG

Báo quán mở ra mục này, để công khoang tỏ bề các sổ sách riêng, để đăng báo thì tùy ngài, để sẽ tùy ý. Phàm những việc đáng ở mục này, sẽ bỏ tên, người ấy nhận trách-nhiệm, chớ báo-quán không biết thực hư thế nào cả.

Tôi có thân mẫu, 72 tuổi, quê ở Tứ-sơn, năm mồng năm tháng ba An-nam đi lễ Phủ-giầy, sáng mùng bảy các bà cùng đi đều sang châu Thương, Thân-mẫu tôi ra về một mình, chiều mồng chín các bà ở châu về, thì mới biết thân-mẫu tôi lúc đến còn tỉnh táo gì cả. Vậy xin ông bà nào biết hoặc thấy đau gầm, đã lòng thương đem về nuôi, hoặc là bị cảm chết, tôi xin lạy ông bà, mẹ tôi lâm phúc, cũng như cho tôi biết anh em chúng tôi tìm đến lạy và đền ơn.

Nay kính :
Đào xuân-Tiêu.
69, Rue des Médicaments n° 69 Hanoi.
2255

Một cách báo thù giả-man. — Tôi nhờ qui-báo vì lẽ công ích mà đăng cho bài sau này thì tôi lấy làm cảm ơn lắm :

Hôm 4 Mai hồi 6 giờ sáng, có hai ông Thương-chính Tây vào nhà tôi, khám được một chai con nước chứng hơn 2 lạng thuốc phiện ở dưng sau cái khung *Médaille* treo ở trên ngoài, rồi đem tôi xuống sở Thương-chính. Tôi khai rằng người xưa nay tôi không hút thuốc phiện và tôi cũng là người làm việc sở Thương-chính trước, có lẽ đâu tôi lại làm điều phi pháp ấy, chẳng qua là có kẻ vô liêm sỉ nào thù tôi không làm chi tôi được, tôi thì thuê người đánh bọt tôi lúc thuê người bỏ thuốc phiện lậu vào nhà tôi, tôi khai đầu đuôi các việc với quan Thương chính thì ngài xét ngay ra là việc thù cho nên đã bỏ cái việc bắt thuốc phiện lậu ấy không hỏi đến nữa. Còn phần riêng tôi thì tôi xin với quan Thương-chính xét cho ra cái kẻ bỏ thuốc tôi là đứa gia tiền thuê của kẻ thù tôi và xin sở Mật-thám xét cho ra đứa đâm bọt tôi ở ngõ Tirant độ trước. Xin các ngài liệu mà coi sóc cẩn thận cho cẩn thận có đi đâu thì phải coi chừng, không có đứa bắt lương lại đến nhà mà tem điều vậy.

Nguyễn-trang-An lai-láo

VIỆC BẮC-KỲ

HÀ-ĐÔNG

Dịch trâu bò. — Suốt địa-hạt tỉnh Hà-đông nay đều có bệnh dịch trâu bò.

HẢI-DƯƠNG

Bường mắc nghẽn. Tòa Công-sứ Hải-dương có bá cáo rằng con đường số 186 từ Lai-khê đến Đông triều bị mắc nghẽn trong một tháng

BẮC-GIANG

Dịch trâu bò. — Địa-hạt đồn-điền M. Bounafont ở phủ Yên-thế và châu Hữu-lũng, tỉnh Bắc-giang, thì nay có bệnh dịch trâu bò.

HƯNG-YÊN

Lễ phát bằng và sát hạch. — Sáng hôm 30 Avril tại trường Pháp-Việt có làm lễ phát bằng cho các học-trò trường Tổng-lý quy thức đã trúng tuyển kỳ thi ra ngày 30 Mars vừa rồi. Có quan chánh Công sứ làm chủ-tọa, Nhà trường hôm ấy trang hoàng rất là ngày nga. Từ cửa trường vào đến sân, có xi và lỗ bộ cầm sẵn sát. Gần 6 giờ sáng thời học trò đã đến tụ họp tại trường rất là đông, vào chừng có đến hơn 600 người. Trong số ấy thời đi người đỗ kỳ trước đến tiền bằng còn hơn 500 người là học-trò mới đến sát hạch để vào học.

Hơn 7 giờ thì quan Tuần-phủ và các ông giáo ở trường Quy-thức đến đông đủ cả.

Đúng 8 giờ, quan Công-sứ đi xe song mã tới. Quan Tuần ra nghênh tiếp ngài.

Khi các quan đã an vị ở trong trường rồi, thì một ông thông phán đứng lên xướng danh cho học-trò cứ lần lượt từng người một vào làm bằng do quan Sứ phát.

Bằng phát cho học-trò làm theo thứ tự như lối bằng phát cho các lý-trưởng, khổ vuông, bốn bề kẻ đường triện một bên chữ quốc-ngữ, một bên chữ Hán.

Phát bằng xong quan Tuần mời quan Sứ đi xem các lớp sắp cho học-trò vào sát hạch. Ngài đi xem một lượt rồi đúng 9 giờ ngài cáo từ quan Tuần ra về, bọn ra rồi bắt đầu sát hạch học-trò mới

Bài thi, có một bài âm tả và một bài luận bằng quốc-ngữ và bốn phép tính cộng, trừ, nhân chia.

(Xem tương tiếp 3e).

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi
Máy nói số 248

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cống, chấn-song bằng xi-măng. Được nhiều giấy khen của nhà nước.

Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn mong công khách.

Qui-khách có đàng, xin mới chiếu cố.
3046 MẠC-TRINH MIÊN việt

寶 NAM-BẢO 南

16, Phố hàng Đào, Hanoi

Bản-hiệu làm đồ vàng bạc đá quý, trang sức nhà-nhặn, hợp thời-nghi.

Có vàng điệp Vĩnh-thành-Long-là giấy đeo thì-ngữ, tên tiền và tên-khách (Biển Kinh và tiền Bắc).

Có các thứ mặt đá thực để làm nhẫn.

Ai giờ cũng làm vàng thực tuổi, đồng cân và đồng toàn bao nhiêu.

Bản bán chắc-chắn, cốt lấy sự tín-nhiệm làm gốc.

Ai giờ cũng có nhiều tay thợ thực giỏi để làm hàng bán cho qui-khách muốn đặt lối riêng.

Bản-hiệu mới có lịch 1922 ở Pháp gửi sang để tặng các qui-khách đến mua hàng.
3043

NHÀ-ĐÈ HÀNG-ĐỒNG

70, Phố Hàng Đồng Hanoi

Nhà Đè quan Docteur PAUCOT có 40 buồng, sạch sẽ, tĩnh mạc, đèn máy, đồ dùng như phòng khách Ô-tôn, có người hầu hạ nước nôi, giặt-giũ, và phát áo lọt lòng, sữa, chai nước ngọt, cải, và có tủ, có xiêm.

Sự trông nom lại có hai bà Sages-femmes đã từ chức rồi là bà Phạm-thị-Lý và bà Ng-thị-Xía ở liền trong Nhà-Đè hàng Đồng để đỡ đẻ và tiếp đãi các bà, mà tối ngày nào cũng tên thăm bắt mạch khai đơn cũng không lấy tiền. Bà nào muốn tiện mời về đỡ ở nhà cũng được.

Ai bằng huyết, tiền xản huyết bạch, hiếm hoi, muốn chữa đẻ vào chữa cũng được (nằm riêng). Xin mời lại xem và hỏi cách thức.

Mỗi bà một buồng, 10 ngày. 10$00
Mỗi bà một buồng, 20 ngày. 18.00
Mỗi bà hai buồng, 20 ngày. 20.00

Ra vào tự do
4007

PHÒNG - THĂM - BỆNH

CỦA QUAN
Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET
Thường trú đi sát đồng Bắc đều biết-chắc
Nguyên chuyên về ngoại-khoa tại bệnh viện Tenon, Pes. Rabet, Casablanca Fort Estié (Algérie).
Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt, soi cổ, thứ bệnh lạo, bệnh giang mai
Phòng thăm bệnh tại HÀNG GIA-LONG, 69.
KHÁM BỆNH : Giá 5 đồng một lần mới.

CÁC CUỘC ĐI XEM

SẮN-NHIÊN

Tối thứ bảy :
KHÁCH MÁ-HỒNG NHIỀU NỖI TRUÂN TRUYỆN
Tích này nay vui trò từ đầu đến cuối — Có một mai đào đọc bài nào rất khéo.

Tối chủ-nhật :
TRÙNG KHỐI-NGUYÊN TAM SĨ TRÙNG DANH

Tối thứ hai :
DU-LONG HỈ PHỤNG

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)
Tuần lễ từ thứ tư 3 Mai đến thứ ba 9 Mai 1922
Sẽ biểu hàng ngày, thứ năm có nhẽ chớp tứ 8 giờ chiều, thứ bảy chớp 8 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »
Các việc lớn trong thế giới

LAM-NHÂN
Phiên ảnh mỹ thuật Đại pháp dài 5 kỳ
Chớp theo tiểu thuyết của Le Foyre tiên-sinh soạn
Kỳ thứ 1, 2, và 3
ngài

LAM-NHÂN
Chớp nốt nỗi thứ tư và năm

« MATHIAS SANDORF »
Chia làm 9 hồi
Rất gian-nan, rất hay trích ở tiểu thuyết của Jules Verne

KỲ NÀY CHỚP NỐT HỒI THỨ CHÍN

Tuần-lễ sau sẽ chiếu phiêu-lưu « SAPPHO »
Rất hay ! rất lạ !
Từ 1er Avril giờ đi
Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

M. ABEL MAJUREL chủ-nhiệm
PHƯỜNG CA-VŨ và NHẠC THÁI-TÂY
ở một buồng rất to có quạt máy nhiều

Tối thứ bảy 6 Mai 1922
sẽ diễn :
NHỮNG BÀI HÁT — NHỮNG THỨ KHIÊU-VŨ — NHỮNG TRÒ KHỎI-HÀI

Lần thứ nhất ở Bắc-kỳ ta được xem thấy một phường ca-vũ và nhạc.

Giá chỗ ngồi :
Biệt hạng. . . . 2 $ 50
Hạng nhất . . . 1, 50
Hạng nhì. . . . 0 $ 80 người thường
— . . . 0, 40 linh tráng

Bán vé trước ở Hôtel Métropole
2256

NHÀ BÀ MÙI

Số giấy nói 822

Nhà bà mùi cho thuê các thứ xe ngựa, Hiệu giống răng « M. Tê-duy-Tưa » ở phố Francis Garnier, số 13, Hanoi, mới mua lại của M. Aviat ở phố hàng Vôi, các thứ xe ngựa đẹp, bánh caoutchouc cho thuê đi, hay đám cưới thời Sais mặc quần áo chỉnh-đốn theo lệ lối đám cưới.

Qui-khách muốn thuê, xin mới đến bản-hiệu nhà Bà Mùi, ở phố hàng Long, số 48, (Route Mandarine).

Có đóng các thứ xe mới, chữa, và bán yên ngựa đồ...

Ngày nào cũng có
Bảng 1, 2, Tê-duy-Tưa

ÍCH-HỮU THƯ-XÃ

Tổng-cục ở số 18, Phố Mã-Vỹ
An-quán ở số 45, Phố Hàng Bồ } HANOI
ĐIỆN-THOẠI SỐ 167

Thưa các Ngài,

CHÍ-HỮU THƯ-XÃ chúng tôi đã mua được cái nhà in ĐẠI-PHONG-DỤC-KỶ ở phố hàng Bồ số nhà 45, kể từ ngày 4 Mai 1922 mà đi thời chúng tôi nhận nhà in ấy làm của thư-xã ; chúng tôi lại mới nhận được máy in chữ in ở bên Tây gửi về nữa, thực có thể làm được hết các việc in. Vậy xin các Ngài có dùng đến việc in sách vở, thư thiếp, giấy má gì thời xin gửi thư cho Bản-xã chủ-nhiệm là :

M. TRẦN-QUANG-HUY
Directeur de la Société ÍCH-HỮU THƯ-XÃ
HANOI
3257

Trung Tâm Phi Hùng Cứu Hỗ Peters Kỹ Lục Tài Liệu Thuộc Châu Đại Dương. Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Một bọn giàn phi. — Độ này hạt Ân-thi cướp những lắm. Nguyên phủ huyện Ân-thi, có độ mười lăm nhà toàn là người Khách-trú ngụ cả đáng góp vào nguyên quán cả, phố cũng đặt ra một người trưởng-tuần và coi lượt giảm người tuần để canh phòng cho cả phố, thế mà đến hôm mồng ba tây này, có một bọn giàn phi ước độ 15, 16 tứa đến đông phá cổng vào nhà hầy Đề, cuốp lấy mấy cái quần áo, vì cổng thấy Đề tuần canh cổng ngăn chay được ra phố kêu làm lên xin kinh rằng cứu mà lại thay chẳng thấy người lính nào ra. Có giảm người inấn tuần cầm mấy cái gậy con không dám vào cự nhau với nó, sau thấy Đề cũng nhanh trí khôn, kêu to lên rằng : lính đồn đã đem súng đón đầu kia rồi, toàn chúng mày cứ vào đánh đi bẩy giờ lũ gian sợ mới vội vàng bỏ chạy cả. Mà lạ thay cho các lý dịch tuần phu ba xã sở tại, đánh trống kèn thế cũng chẳng thấy người nào đến ứng cứu cả. Thật là phải ai tai nấy, chẳng trông cậy vào ai được. Ng.-v.-H. lai cảo.

興 CHẤN-HƯNG 泰

振興王室保衛華泰

Bản buôn và bán lẻ đủ các thứ to (tại hàng Tàu, hàng Tây, hàng Ta, hàng Saigon, vân vân.

Hàng tốt mà tính nết giá hơn các hiệu khác.

Qui-khách ở xa muốn mua hàng gì xin viết giấy về bản-hiệu sẽ gởi ngay đi contre-remboursement. Bản-hiệu có cả thợ may rất khéo, qui khách có muốn may luôn tại hiệu cho tiện thì xin do kích thước gởi về và xin đặt trước cho bản-hiệu chia ra một phần tiền; cần thiết bao nhiêu sẽ gởi đi lấy sau, may cắt cẩn-thận và rất là chóng vì có nhiều thợ giỏi.

2040

LỢI-THÁI 利

BÁN BỐ VẢI MÁC

106 Rue des Changeurs Hanoi

(Trước là số 110)

Bản-hiệu chuyên nghề đã lâu năm buôn bán thực thà, được nhiều qui khách chiếu cố, đã thành nếp nên có thể bán được nói giá hơn mọi nơi. Hàng bán về sơn nhận vàng đủ cân đủ tuổi, đủ các ngài thân hành lại, hoặc gửi thư về, bản hiệu cũng theo thời-giá mà tính rất phải chăng.

2041

潘興成

PHAN-HƯNG-THÀNH

26, Rue des Cantonnais, Hanoi

Bản buôn và bán lẻ đủ các thứ to (tại hàng Tàu, hàng Tây, hàng Ta, hàng Saigon, vân vân.

Hàng tốt mà tính nết giá hơn các hiệu khác.

Qui-khách ở xa muốn mua hàng gì xin viết giấy về bản-hiệu sẽ gởi ngay đi contre-remboursement. Bản-hiệu có cả thợ may rất khéo, qui khách có muốn may luôn tại hiệu cho tiện thì xin do kích thước gởi về và xin đặt trước cho bản-hiệu chia ra một phần tiền; cần thiết bao nhiêu sẽ gởi đi lấy sau, may cắt cẩn-thận và rất là chóng vì có nhiều thợ giỏi.

2040

Nước hoa vệ-sinh mới sang

Kính trình các qui-khách biết rằng hiệu tôi bản thứ nước hoa Jean de Parys gọi là Arôme des Feliahs đáng để uống thuốc-lá, thuốc-điếu, để xi-gà.

Lại có bán đủ các thứ như sau này : nước gội đầu, cà-rem, phấn, xà-phòng thơm, vân vân.

Bán tại hiệu VŨ-QUANG-PHÚC

Thầu-khoán

42, Phố nhà Thờ, 42, Hanoi

Góc quyền Đại-lý Bảo-kỳ.

Bán cắt và bán lẻ, giá tính phải chăng.

2038

THƯƠNG GIỚI TÂN VĂN

Tàu tới tàu đi

Tàu *Bubée* chòng 27 Mai thì ở Haiphong sẽ chạy vào Saigon và sang Pháp.

Tàu *Dzay le Rideau* ở Marseille đã chạy sang Đông-pháp ngày 21 Avril.

Tàu *Amiral Ponty* ở Marseille sẽ chạy sang Đông-pháp ngày 25 Mai,

Tàu *Porthos* ở Yokohama sẽ chạy ngày 4 Mai và Thượng-hải ngày 10 Mai. Chừng đến 14 Mai thì tới Haiphong.

Tàu *Bình-chuẩn* ở Saigon sẽ chạy vào Bến thủy Tourane Qui-nhơn và Saigon ngày 9 Mai hồi 16 giờ.

Tàu *Chamcord* ở Marseille đã chạy sang Đông-pháp và Nhật-bản ngày 5 Mai.

RƯỢU

QUINQUINA CUSSAC

Rất bổ

dùng cho những người ốm yếu.

BÁN TẠI

NHÀ

CUIONEAUD FRERES

ở Hanoi-Haiphong,

và tất cả các cửa hàng bán lẻ ở các tỉnh.

2035

Nhà Bán đồ « TÂM-TÂM » Hà nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

Đồ chạm, đồ sơn, kiểu mẫu sành,

Muốn mua xin đến hiệu Ân-bình.

Bốn tư, nhà tại hàng Bông nỏ,

Mừng nước ta nay kỹ-nghệ tinh.

ĐỦ MÙI!

Hiệu CỰ-LONG mới nhận được đủ các mùi da đi mùa bức. Quí khách ông bà nào muốn dùng giầy tây, giầy ta thật tốt mà hợp thời-trang, xin viết thơ cho hiệu *CỰ-LONG, 61, Rue des Paniers, Hanoi.*

2027

THUỐC CHỮA BỆNH NHỨC ĐẦU

Ngủ là rất cần cho khỏe một người. Nếu khi nào bị nhức đầu không ngủ được, nhức đầu, nhức gân, đau lưng, đau thần kinh hệ, hay là vì nóng nực không ngủ được, nên khỏe nên chữa ngay các bệnh ấy thì sẽ sinh ra gầy mòn, yếu đuối, đau gân, thợ là nhiều nỗi thảm thương. Muốn chữa khỏi các bệnh ấy, muốn ngủ cho ngon giấc thì nên dùng thuốc *Neurtrone*. Thuốc này hiệu quả lắm, có thần hiệu như thế nào, ông Bác-sĩ Leroy cai quản các nhà thương ở Đa-lạt đã cho là một thứ thuốc rất hay và không có nguy hiểm gì cả.

Ở các hàng bào-chế to đều có bán cả.

2056

CÁO-BẠCH

Chúng tôi kính trình các quí-khách biết rằng chúng tôi thuận bán chịu Phốt-phát (Phosphates) đến mùa tháng mười gọi rồi mới lấy tiền, song những các nhà tư mà mua thì phải có người chắc chắn để gửi chúng tôi làm tin, như là: đồ bằng cửa nhà rường hoặc (Titres de propriété phiếu Quốc-trái (Titres d'Emprunt Français) phiếu Đông-pháp công-trái (Titres d'Emprunt Indochinois) vân vân.

Những giấy phiếu Quốc trái, công thái mà chúng tôi giữ để làm tin thì bao giờ cũng cần ăn là của những các nhà mua hàng chịu đem gửi; mà khi đến hạn giả tiền mua chịu hàng rồi thì chúng tôi giả lại các giấy mà ấy mà nếu đang khi chúng tôi giữ các giấy mà ấy có phiếu nào được mở trúng số thì cái số ấy vẫn thuộc về của người có phiếu đem gửi.

Nhữ g các lúng đã cải lương rồi mà có những giấy phiếu ấy có thể mua chịu được phốt-phát, muốn biết cách thức mua chịu phốt-phát thế nào thì các lúng ấy cứ hỏi tại các tòa Công-sứ.

Kính cáo

SOCIÉTÉ DES PHOSPHATES DU TONKIN.

138, Avenue Paul Doumer,

2035 HAIPHONG..

AI MUỐN MAY MẶC, TƠ, LỤA HÀNG TỐT, HÀNG ĐẸP

THÌ NÊN ĐẾN HIỆU

PHAN-THÁI-THÀNH

Số 4, Phố hàng Ngang, Hanoi

Có đủ các thứ hàng Tây, hàng Tàu, hàng Ta, hàng Saigon, vân vân.

BÁO NAM-KỲ KINH-TẾ

Mỗi tuần lễ xuất bản một lần ngày thứ tư

ở ĐƯỜNG CHARNER. SỐ 67, SAIGON

Giá mua đông niên 5$00

Thực là một tập báo nói riêng về đường kinh-tế rất có ích cho tất cả mọi người. Vậy người Bắc-kỳ nên mua mà xem, lời lẽ nói rất dễ dàng lý-thú.

Thưa các ngài, chúng tôi mới tìm được một thứ vải trắng lợp mũ thực bền thực đẹp mà không bao giờ dán được

Kay tinh

CAFÉ, RESTAURANT HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ

Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bản-quán thừa tiếp các qui-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc nằng, trưa chỗ biệt-lịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Có xe Ô-TÔ cho các qui-khách đi gặp, hoặc đi các tỉnh

Giây nói số : 280— hoặc số : 156

Phụ-quán cũng có giây nói thực tiếp với chính-quán 80

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỌP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 84

HÓA-HỌC CHẤT và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT

Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông **HOLBÉ** để chữa a-phiện

SOLUTION R. HOLBÉ

2 $ 50 một chai

Thay thuốc mới — Muốn dùng thuốc nay phải xin đơn quan Bào-chế người Pháp chỉ mới có thể cho được.

Gouttes « MÉTHARSINATE » de

1 $ 00 một lọ

Thuốc số 606; bán đơn-giá, mỗi một không muốn bán riêng ai; dùng thuốc nay hay lắm !

Mấy thứ bán-hiệu hay bán :

Các thứ thuốc nước dùng để tiêm vào da như thuốc bổ **SCOUDTATE**

Thuốc tiêm gọi là **914, trị bệnh Giang-mai**

Thuốc ho-suất **SIROP PECTORAL** để ho, bổ mát. Thuốc tạo chỉ người lớn dùng được thôi

Thuốc lậu hiệu MONTÈS

thuốc uống = 2 $ 00 lọ 30 viên

thuốc thụt = 0 $ 90 một chai

Có khi cần phải dùng lẫn : uống là một hay cả : uống thuốc cachets antiseptiques và thụt thuốc blennorrhéide nếu bệnh kéo dài chữa khỏi. Thuốc này đã chữa được rất nhiều người phải bệnh lậu.

Gouttes « VIRGINIE »

1 $ 00 một lọ

Trị những bệnh dần bé nhờ : Kinh nguyệt không đều, hay là khi bệnh kinh đau mình mẩy, nhức đau lưng, gối mỏi, uống thuốc này đi nước tiểu trong mình đỏ hơn hẳn.

ĐỒ BUỘC THUỐC

ĐỒ DÙNG ĐỂ TRÍ-NGHIỆM PHÒA-HỌC

ĐỒ MÓ-SẾ

Kính-hiển, đồ-ảnh, thuốc-ảnh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy-ảnh, thuốc *Citra* và thuốc *Bromure*

Bán cuộn và bán bao kín

Bán cất và bán lẻ

• THUỐC DẺRÉ •

8 $ 00 một chai 1/4 litre

Thuốc bổ thần giống như nhỉ bí mật hay rẻ. Dùng thuốc bổ rồi thì nên uống thuốc này cho tiện ngại. Dùng thuốc khác rồi cũng nên phải uống thuốc này thì mới cắt thật bổ được ! Thuốc này rất hay, rất quí ; ai chẳng hợp ý đều xin trả lại, tôi xin cho người ấy hoàn.

Muốn dùng thuốc này trong hợp thường thì nên mua một chai lớn litre. Giá có 3 $ 00 mà thôi.

№ 71

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-BỈNH-MỤC *dịch thuật*

Nói xong, ai nấy lại đều lên ngựa để đi đã mai, còn *Lệ-minh-đường* thì theo người nhà vào bái-yết *Lương-giám*. Khi vào tới nơi, *Lệ minh-đường* sụp lạy, *Lương giám* đỡ dậy mời ngồi, rồi cười mà bảo rằng :

— Hiện nữ là *Tố-hoa* thật đã xấu-xa vụng-dại, nhưng vợ chồng tôi đây vẫn quí yêu mà chiều-chuộng xưa nay. Bây giờ duyên trời đưa lại quá cẩu lại nệm trăng vào quan trọng-nguyện, chính là một cái hạnh-phúc to cho tiện nữ. Vậy tiện-nữ có điều gì sơ-suất, xin quan trọng-nguyện cũng giữ lòng thương mà chỉ-giáo cho. Tôi cũng quan trọng nguyện ngày may có thành ra người trong một nhà, vui-vẻ kể sao cho xiết !

Lệ-minh-đường nói :

— Chúng tôi vốn nhà bần-tiện, kết duyên với lệnh-tiểu-thư đây, sự không xứng-đáng chẳng, xin ân-sư chọn nơi thế phiệt khác.

Lương-giám nói :

— Việc này là duyên trời đưa lại, quan trọng-nguyện bất tất phải quá khiêm.

Lệ-minh-đường nói :

— Nhạc-phụ là có lòng quá thương như vậy thì tiểu-tế cũng không dám từ-chối.

Nói xong liền sụp lạy mấy lạy. Lại xin mời nhạc-nương ra để bái-yết. Khi bái-yết xong, *Lương-giám* mời ngồi mà bảo rằng :

—Lệnh-tôn đường nguyện người ở về đâu ?

Lệ minh-đường nói :

—Song thân tôi nguyên là nông-dân ở huyện *Tương dương*, vốn nhà nghèo-khổ. Tôi từ thuở nhỏ, may nhờ có ông *Khang-nhược-sơn* là một nhà phú thương ở *Vũ xương* nhận làm nghĩa tử mà nuôi cho được trưởng-thành.

Lương-giám nói :

—Song thân tôi nguyên là nông-dân ở huyện *Tương dương*, vốn nhà nghèo-khổ. Tôi từ thuở nhỏ, may nhờ có ông *Khang-nhược-sơn* là một nhà phú thương ở *Vũ xương* nhận làm nghĩa tử mà nuôi cho được trưởng-thành.

Lương-giám nói :

— Nếu vậy thì nên chọn ngày tốt làm lễ thành hôn, rồi đến ở gần rể tại đây là tiện hơn cả.

Lệ-minh-đường nói :

— Được thế thì hay lắm !

Nói xong, các từ lui ra, lại lên ngựa theo các ông tân-khoa đi dạo nhai mãi đến chiều tối mới về. *Da-trí-sản* và *Ngô-đạo-am* đều mừng-rỡ về việc *Lương* tiểu-thư gả tiểu-thư cho *Lệ-minh đường*. *Ngô-đạo-am* lại càng mừng rỡ hội phần, vì sau này sẽ được một nơi có quyền-thế để nương-tựa.

Da trí sản lại sai người nhà sửa tiệc để ăn mừng, trong khi đang tiệc, *Ngô-đạo am* bỗng sực nhớ mà bảo rằng :

— Quan Thừa-tướng gả con như vậy thì sinh-lễ tất phải tòng hậu. Nay chúng ta tiền đem theo có hạn, biết làm thế nào ? Việc này cần phải có 3 nghìn lạng vàng mới mua đủ các đồ châu báu và gấm vóc, để dùng làm sinh-lễ.

Da-trí sản cười rằm lên mà bảo rằng :

— Can chi phải lo ngại điều ấy. Tôi đây đầu bết-tài, cũng xin chu biện được.

Lệ-minh-đường rằm ơn, rồi bước vào thư phòng, lấy ra một trăm lạng vàng, cùng các đồ trang sức có thể dùng làm sinh-lễ được, giao cho *Da-trí sản*, *Da-trí-sản* cầm lấy xem mà bảo rằng :

— Tôi vẫn biết ông *Khang-nhược-sơn* đã định làm việc gì cũng rất là cẩn thận.

Ba người lại cùng nhau uống rượu vui. *Vinh-phát* đứng ở bên cạnh, trông thấy sửa soạn đồ sinh-lễ, giật mình kinh sợ, nghĩ thầm : nếu vậy thì thật làm hại cho một đời *Lương* tiểu thư.

Vinh-phát nghĩ vậy liền sẽ lấy tay kéo áo *Lệ-minh-đường* để tỏ ra ý không nên làm. *Lệ-minh-đường* giả cách không biết, cứ uống rượu hoài. Đến khi tan tiệc trở vào trong phòng, *Lệ minh đường* vẫn hớn-hở rất lấy làm đắc-ý

Vinh-phát nói :

— Sao tiểu-thư lại lấy vợ là nghĩa thế nào ?

Lệ-minh-đường nói :

— Ta đã đỗ được trạng-nguyên thì lấy vợ cũng hay chứ sao !

Vinh-phát nói :

— Vẫn hay chữ tốt thì đỗ trạng-nguyên được, chứ lấy vợ thì làm thế nào ?

Lệ-minh-đường nói :

— Ta sẽ có cách, mày không phải nói.

Vinh phát nghĩ thầm : tiểu-thư cứ nói như vậy, chẳng lẽ đã biết thành một người dân-ông hay sao ! Thôi thì ta cứ mặc ý.

Ngày hôm sau, vua *Thành-tôn* phê cho trạng-nguyên được bổ thụ Hàn-lâm-viện tu-soạn, còn bảng-nhỡn và thám hoa thì bổ thụ Biên-tu. *Ngô-đạo-am* cũng được bổ thụ Thứ-cát-sĩ, lĩnh chức tri-huyện.

Lại nói chuyện *Lệ minh-đường* đã làm con rể *Lương-giám*. Ngày 17 tháng 12 đưa đồ sinh-lễ, đến ngày 20 thì làm lễ cưới. *Lệ-minh-đường* nhờ quan Tây đài ngự-sử là *Ha-phăng-đi* làm mối-nhân, đưa đồ sinh-lễ đến phủ Thừa-tướng, *Lương-giám* nhận đồ sinh-lễ rồi bảy tiệc thiết-đãi *Ha-phăng đi*.

Buổi chiều hôm ấy *Ha-phăng đi* lại về uống rượu với *Lệ-minh-đường*, *Lệ minh đường* đưa 800 lạng vàng ra để tạ ơn mối-nhân và phần thưởng cho các người hầu-hạ. Hôm ấy tất cả các nô tỳ trong nhà, ai nấy đều vui-vẻ, chỉ có *Vinh-phát* là vẫn ấy-náy không yên lòng.

Lại nói chuyện vợ chồng *Lương-giám* nhận đồ sinh-lễ, thấy các thứ châu-báu, rực rỡ đẹp mắt, mới bảo nhau rằng :

— Có những đồ sinh-lễ này, chắc con gái ta cũng phải vui lòng.

Bỗng thấy con *Thúy hạc* chạy đến nói :

—Dạ dám bẩm lão-gia và phu-nhân, tiểu-thư con suốt ngày buồn-bã, vừa rồi lên giường nằm nghỉ, ra ý chẳng được vui, không biết vì cớ gì ?

Cảnh phu-nhân nói với *Lương-giám* rằng :

— Hễ các nơi đến việc hôn-nhân thì nó lại không vui, không hiểu là ý làm sao !

Cảnh phu-nhân liền giao các đồ châu-báu cho con *Thúy-hạc* và con *Tiêu-loan*, bảo đem lên lầu đưa cho *Tố-hoa* tiểu thư. Con *Thúy-hạc* và con *Tiêu-loan* vâng mệnh, đem các đồ sinh-lễ lên lầu, bày ở trên bàn, rồi hầu-hạ mà nói với nàng *Tố hoa* rằng :

— Lão-gia và phu-nhân truyền đem lên đây để giao cho tiểu-thư đó !

Nàng *Tố-hoa* nói :

— Ta biết rồi ! mày nói ít chứ !

Các nữ-tỳ muốn làm cho nàng *Tố-hoa* được vui lòng, mới tươi cười nết mặt, cầm lấy cành kim-thoa có hai con phượng đậu đưa cho nàng mà bảo rằng :

—Tiểu-thư thử nhìn cành kim-thoa mà xem, hai con phượng này trông như thực vậy.

Nàng *Tố-hoa* cầm lấy xem. Nguyên cành kim-thoa ấy thừa trước là cành tay *Mạnh-lệ-quân* về kiếu, giao cho thợ làm, vẫn cài ở trên đầu, đến khi đi trốn thì *Mạnh-lệ-quân* đem theo. Bấy giờ nàng *Tố-hoa* trông thấy, lấy làm ngạc-nhiên, nghĩ thầm : quái lạ ! Người đâu mà của thầy dây ! càng nhìn càng thực.

Nàng *Tố-hoa* trông thấy cái dây xăn mẩy bại châu, lại sực nhớ câu chuyện cũ. Số là năm xưa có một lần cái dây vàng ấy đứt, chính tay nàng đã đem cái dây bọc mà xâu thay vào...

(Còn nữa).

Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn

Le Gérant : NGUYỄN-V.-LUẬN